

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ephemeris Ecclesiastica Concionatorvm Hoc Est Considerationes Methodicæ Sev Veritates Practicæ

Ex Vita Domini Jesu, Sanctorumque Gestis In Singulos anni dies mira
facilitate & solertia distributæ ... ; Cum indicibus necessariis

Pars Verna - A Dominica Septuagesimæ, ad Dominicam SS. Trinitatis

Haineuve, Julien

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Dominica 3. Post Pascha. De tristitia & gaudio Apostolorum, ex absentia &
præsentia Domini.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44214

bes in libro de Imitatione Christi; ubi sic Dominus: *Fili, nunc docebo te viam pacis & vera libertatis: stude fili, alterius potius facere voluntatem quam tuam. A DOMINO egressus est sermo: non possumus extra placitum eius quidquam aliud loqui tecum.* Sic parentes Rebecca, sic alii quivis probati viri de divina voluntate sentiunt & farentur se melius eam per alios quam per se nosse.

Quid quod ipse Dominus nihil ex se, nihil ex propria se voluntate facere toties professus est. Et quod magis mirum, non modò

ex Divini Patris nutu totus pendebat, sed ex ipsis hominibus, quos vitæ suæ rectores habuit & quodammodo directores, unde aptè S. Bernardus, *Attende quid fecerit magni consilii Angelus, quomodo consilium suum postposuerit consilio vel magis voluntati mulieris unius, Domine beatam Virginem loquor, & fabri pauperis; ipse est Ioseph.* Et nonnullis interjectis tandem concludit, *Quis jam non erubescat obstinatus esse in consilio suo, quando suum ipsa Sapientia deseruit? Vide infra, Feria 5, quæ est Ascensionis Octava.*

DOMINICA III. POST PASCHA.

DE TRISTITIA ET GAUDIO APOSTOLORUM EX ABSENTIA ET PRÆSENTIA DOMINI.

EUANGELII hodierni tres distingui possunt & considerari partes, quæ tamen eodem tendunt, ut confortemur in adversis.

Prima his continetur verbis. *Modicum, & jam non videbitis me: & iterum modicum, & videbitis me, quia vado ad patrem:* Et quæ sequuntur de dubio Apostolorum circa hæc verba.

Secunda, cum Dominum interrogare vellet Apostoli, nec auderent, sic ipse sermonem continuavit, *Amen, amen dico vobis, quia plorabitis & sœbetis vos, mundus autem gaudebit, vos verò contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium.*

Tertia proponit similitudinem, quæ ex tristitia gaudium nasci apparet. *Mulier cum parit, tristitiam habet, quia venit hora ejus: cum autem peperit filium, jam non meminit pressuræ propter gaudium, quia natus est homo in mundum. Et vos itur, nunc quidem tristitiam habetis: iterum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet à vobis.*

Horum autem omnium literalis sensus duplex esse potest. Primus, ut modicum illud tempus, quo Apostoli non essent visuri Christum, & inde tristes futuri, sit tempus passionis, nempe illud triduum quo passus, mortuus & sepulchro jacuit in sepulchro. Tempus verò

quo eum rursus visuri essent & gavisuri, tempus sit quo resurgens Dominus sua illos præsentia recavit.

Alter sensus est, ut tempus tristitiæ Apostolorum, & absentia Christi, sit totum tempus, quo vixerunt Apostoli, multumque laborarunt in disseminando Evangelio, ac veluti patientia salute proximi: tempus autem eorum gaudii & præsentia Domini sit beatitudo æterna qua perfruuntur. Ex quibus omnibus, quæ sunt magis moralia & practica ut facilius eruantur, tres ex unaquaque parte proponuntur veritates.

Ex Prima Evangelii parte, de modico vita tempore.

I VERITAS PRACTICA.

Nil tam modicè creditur quàm modicum vitæ tempus, cum nil tamen sit tam credibile.

RATIO postrema partis, quæ magis declaranda videtur, hæc est, quod nil sit tam credibile quàm quod sensu, ratione, & scripturarum auctoritate quæ fidem divinam faciat, percipitur, ac ipsis quodammodo cernitur oculis.

Sed tale est modicum vite tempus, ut sensu simul percipiatur et ratione et fide divina, qua ex multa et plana scripturarum auctoritate concipitur. Ergo nil tam credibile, licet nihil minus credatur.

I. PUNCTUM.

MODICUM illud tempus de quo Dominus in Evangelio, sanctus Augustinus ad totum vite nostre tempus, imò & ad totum presentis sæculi spatium transferens; *Modicum, inquit, est hoc totum spatium, quo præsens pervolat sæculum.* Sic inter suos insignis ille & grandævus Eleazarus affirmabat se libenter moriturum, ne aliquin juniores propter modicum corruptilis vite tempus deciperentur. Sic aperit sanctus Jacobus; *quid est vita vestra? vapor est ad modicum parens.* Quamobrem hic opportunè de hoc modico vite tempore, *Quod tam modicè creditur, ut nihil minus credatur, cum nihil tamen sit tam credibile.*

Quòd non credatur, evidentius est quam ut probetur, & deplorandum potius quam enarratur: sicut enim si modicum illud tam breve & evanidum esse crederetur, sicut Scripturæ referunt esse breve & citissimum, vix ullus esset hominum, qui non sibi cautius de sua provideret æternitate, quæ ex illo pendet modico & momento: sic cum aperte pateat vix ullum esse, qui de sempiterno illo future vite statu serio cogitet & prospiciat, nonne hinc evidens est, quòd non credatur tam breve quàm dicitur? nonne hoc unum respicient omnes, se aliquando provituros, nonne hoc aperte cogitant, satis esse longum vite tempus, satis superesse spatii quo sibi consulant, nunc se aliis distetos esse negotiis, & futuris anteferenda præsentia quæ magis urgent? O verè nequam sæculum, quod sic nequiter suos fallit & dementat. Tenent tympanum et citharam et gaudent ad sonitum organi. Ducunt in bonis dios suos, et in puncto ad inferna descendunt. Qui dixerunt Deo, recede à nobis, et scientiam viarum tuarum nolumus. Id est, scientiam illam quæ ad Deum ducit, scientiam illam sanctorum & salutis, qua sita est in contemptu præsentium, ex cogitatione vanitatis eorum & brevitatis. Hanc pene omnes rejiciunt, quia longè aliud de præsen-

ti vita sibi persuadent & promittunt. Unde ibidem paucis interjectis; *Interrogate, inquit Ibid. Jobus, quemlibet de viatoribus, et hac eadem illum intelligere cognoscetis.*

Alterum itaque, quod nil sit tam credibile, magis explicandum videtur. Neque verò videtur planius posse demonstrari, quam si sentu simul & humana ratione ac divina auctoritate convincatur ita esse. Non quòd tria illa simul concurrant ad unum fidei actum, cum se potius impediunt, juxta illud Divi Gregorii; *non habes fides meritum, cui humana ratio præbet experimentum; sed quòd unumquodq; ex his tribus seorsim possit ita rei cuius credenda credibilitatem advehere, ut si solum unum esset, rem tamen credibilem faceret; unde illud accedit commodi, ut quando tria illa conveniunt ad unam eandemque rem affirmandam, vix ullus dubitare, vix ullus eam negare possit; nam si uno quis ad credendum non ducatur, ducatur alio, si humana ratione non persuadetur, divina cedit auctoritati; aut si forte hanc non satis reveretur, humanis assentietur persuasionibus; & ipso saltem sensu convincetur; atque ita rei fidem penitus abrogare non poterit.*

Deinde verò, quod est valde observandū, cum naturalis sensus & humana ratio plerumque obstant, quo minus auctoritati divine quam debemus fidem expedite reddamus, si aliunde sensui sensus & humane rationi humana ratio se opponant, tunc quod obstat divinæ fidei, tollitur; sublatoque obstaculo, fides liberius & expeditius exercetur. *Quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab invicem accipitis, et gloriam qua à solo Deo est, non queritis? Quasi diceret Dominus, si gloriam non acciperetis ab invicem, possitis credere; si verò gloriam à Deo quereretis, non acciperetis ab invicem, sicque illud tolleretur, quo sublato facile crederetis. Domine adauge nobis fidem, Luc. 17. diminue et tolle quod fidem impedit, sic enim crescunt boni habitus, quando decrescunt mali oppositi.*

II. PUNCTUM.

SED tale est modicum vite tempus, ut sensu simul percipiatur et ratione, ac fide divina, qua ex multa et plana scripturarum auctoritate concipitur.

Primo quidè id sensu patere dicitur, quan-

de ipsis intuemur oculis, quàm variis & momentaneis humana vita sit obnoxia casibus & procellis; quàm facillè lethalis hauritur aër; quàm citò pravus ac malignus humor in fauces decidit & viros alioquin sanos suffocat: quàm prompti ad iram animi: quàm velox ex ira cædes: quàm sunt perfida hominum mentes, quàm parùm tuta & secura sint loca & tempora. Et licet ipsa trahatur ad aliquot annos vita, quantis illa succutitur periculis! quantis interciditur impendentium malorù pavoribus! ac tandem ubi finitur, quis non sentit quàm sit illud totùm breve quod definit, si præcipiè considerat, quàm sit illud ló-gum quod incipit? *Dies nostri quasi umbra & nulla est mora. VMBRÆ transitus est tempus nostrum, & non est reversio finis nostri.* Hoc probè simul & improbi, sentu communi testantur.

1. Pet. 39
1. Pet. 29

1. Pet. 5. in
Lucam.

DEINDE VERO, ratio tantæ brevitatis tam multiplex afferri posset, quàm multis humana vita considerari posset modis: vel enim in se perspicitur ac in suis causis sive naturalibus sive moralibus, & fat apertam ibi suæ fragilitatis radicem invenit. Nam quid est corpus humanum, nisi mortis officina & sepulchrù gestabile? *Quid enim aliud, inquit S. Ambrosius, nisi quasi in quodam seretro, hoc est, supremi funeris instrumento, jacemus exanimatum, vel ignis immodicæ cupiditatis exarsuat, vel frigidus humor exundat, vel pigra quadam terreni corporis habitudine rigor hebetatur animorum, vel concreta noster spiritus labo, pura lucis vacuus mentè alit: hi sunt nostri funeris portitores.* Quæ S. Doctoris verba naturali sensu de quatuor elementis seu primis qualitatibus, quæ mortalem ac penè in horas morientem faciunt vitam possunt intelligi: vel morali dicto de pravis concupiscentiis, quæ non animæ tantum sed & corpori vitam eripiunt.

Quod si vitæ nostræ foris adjacentes adversarios & insidiantes hostes adverterimus, tot penè rationes occurrent momentanei nostri temporis, quot occurrunt & conspirant creaturæ jam ab ipso Creatore armatæ & instructæ omnes in ultionem perversitatis humanæ.

1. Pet. 5.

Quid quod talè est à natura desiderii perpetuandæ vitæ, ut quantumcunq; longa duratur, brevis semper & modica sit dicenda, quia desiderio non satisfacit, imò etiam tantò magis acuitur, quo est vita longior, & quo plura sunt parta bona temporalia, quæ non

nisi repugnanter deseruntur. *O mors quàm amara est memoria tua, homini pacem habenti in substantiis suis!*

Addè quod cum vix ullus sua sorte sit contentus, sed ultra semper & ultra, novas progrediendi vias sibi expendat, quibus vel divitiis vel honoribus vel quibuslibet vitæ commodis augeatur: ac mors interim derepente ingruat; Nonnè tum excessurus, præcisas suas spes in clamabit, & tam breves queretur annos, quàm longè sua provehèbat consilia? Nonne tum cum Jobo dicet, *dies mei velocius transferunt, quàm à texente tela succiditur, & consumpti sunt absque ulla spò.*

Deniq; quod est in hac materia præcipui ponderis, quia nunquam desitura sequitur vita, dum ad æternos illos consequentes annos præfeas tempus referimus, planè liquet quàm verè dicat Sapiens: *Quid est homo, & quæ gratia illius? & quid est bonum aut quid nequam illius? numerus dierum hominum ut multum centum anni, quasi gutta aque maris deputati sunt: & sicut calculus sic exigui anni in die ævi.*

Eccles. 18.

JAM quantis abundet Scriptura similibus dictis, restat expromere, ut si abessent cætera, quod est ad faciendam fidem potentius nobis non desit. Tam porò sunt in his effusæ sacræ paginae, ut quidquid est in universa terum mole deciduum & caducum, videantur à quatuor ipsis elementis excerptis, notiorè ut nobis faciant hanc humanæ vitæ caducitatè.

Primò quidem à terra sic comparationem instituunt, *Homo sicut sanum d. es ejus, tanquàm flos agri sic apparebit. TANQVAM sanum velociter arefcet, & quemadmodum olera herbarum cito decident. MANE sicut herba transeat, mane floreat & transeat: vespere decidat, induret & prescat. TANQVAM memoria hospitis unius diei prætereuntis. Tanquam umbra tanquam nuntius percurrens DIES mei velociter cursore.*

Psal. 102.

Psal. 36.

Psal. 89.

Sap. 5.

Iob. 9.

Secundò sic ab aquis. *Omnes morimur quasi aqua dilabimur, qua non revertuntur super terram. AD nihilum devenient tanquam aqua de urrens. TANQVAM navis qua pertransit fluctuantem aquam. QVASI navis pom-pa portantes, quæ videlicet celerius propeant, sive id à ventis proveniat, propter levitatem oneris; sive ex industria navigantium, ne corruptatur fructus. TANQVAM spuma gracilis qua à procella dispergitur.*

2. Reg. 14.

Psal. 57.

Sap. 5.

Iob. 9.

Iob. 21.

Tertiò ab aère. *Sicut palea ante faciem venti,*

& si

Fallax illa mellis gutta, quid aliud quam naturalis vite cupiditas, quæ sic viventem retinet, ut cæterorum oblitus, solum vivere cogiter, solumque hoc unum appetat.

1. Reg. 14. Sed tandem moriendum! quis tum mundani animus? quis tum est animi sensus? *Gustans, gustavi paululum mellis, & ecce morior!* Hæc Jonathæ verba ex animo fusa mirum quantos concitant motus. Horum autem omnium finis & fructus est, ut vite præsentis amor temperetur, prosperitas si quæ est, non magni fiat; si quæ occurrunt bona & gaudia, non in bonis ducantur, sicut mundus ea venit; de vita denique judicetur, non ut agitur, sed ut quasi jam acta sit. Nam ut rectè concludit sanctus Augustinus, hoc modicum longum nobis videtur, quoniam adhuc agitur, cum finitum fuerit, tunc sentiemus quàm modicum fuerit. Non ergo sit gaudium nostrum, quale habet mundus, de quo dictum est, mundus autem gaudebit.

II. VERITAS PRACTICA.

Tale est pretium hujus modice vite, ut, quanto majoris vitam hanc aestimes, tanto minoris facias illius pretium.

1. Cor. 4. Ratio est evidens ex Apostolo, quia hujus modice vite pretium est ipsa beata aternitas; Id enim, quod in præsentia est, inquit, momentaneum & leve tribulationis nostræ supra modum in sublimitate, aeternum gloriæ pondus operatur in nobis.

Sed quanto majoris vitam hanc aestimes, tanto minoris beatam aternitatem facis.

Ps. 143. Nam quid est magni hanc vitam aestimare, nisi quæ subit hujus vite magna, ut divitiæ, dignitates, delitiæ, cæteraque mundi magnalia ex ipsius mundi sensu magnificare, & beatum dicere populum cui hæc adsunt. Quid est autem beata magis adversum aternitatem, quàm sic sentire & judicare? unde idem ad prædicta consequenter Apostolus, Non contemplantibus nobis quæ videntur, sed quæ non videntur, quæ enim videntur temporalia sunt: quæ autem non videntur, aterna sunt. Quasi diceret, idcirco momentaneum vite hujus gloriosam aternitatem operatur, quia quæ sunt hujus vite gloriosa contemnimus, & quæ

Haynevsve Pars II.

sunt dura & vilia, sustinemus: sic enim fit, ut laboribus quies, ignominia gloria, dolori gaudium, paupertati divitiæ, & miseris beatitudo tribuantur. Sicut è contra de his, qui vitam hanc magni duxerunt, dicitur, quantum glorificavit se & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum & luctum.

Hinc igitur evidenter patet, Quod, quanto majoris vitam hanc aestimes, tanto minoris facias illius pretium, quod est aeternum illud gloriæ pondus, cui promerendo & assequendo nihil est aptius quàm hujus vite contemptus. Beati qui futura sapiunt, ait sanctus Bernardus, *Serm. 2. de præ desiderio celestium, interno quodam sapore mentis præsentia respuentes. Utinam saperent & intelligerent ac novissima providerent. Utinam sapiamus ad præsentis vite moderationem, utinam intelligamus ad præterita correptionem, utinam devota in Deum fide providamus, ut felicem habeamus ipso miserante consummationem.* Et euidam in Epistolis particulatim, *Ep. 192. utinam saperes quæ Dei sunt, intelligeres quæ mundi sunt, provideres quæ inferni sunt, profectio inferna horreres; superna appeteres; quæ sunt ad malum, contemneres.*

In quo mundi contemptu si quis est forte labor, cogita quàm sit modicus ad tale promerendum præmium, quale est aeterna gloria. Digna est quidem emi labore perpetuo, inquit S. Augustinus, sed necesse est ut labore temporali ematur. Certè tantus debuit esse, id est, sempiternus labor pro requie sempiterna. Decies centena millia annorum in labore quid valent? Decies centena millia annorum habent finem; quod tibi dabo, dicit Dominus, non habebit finem. Quales misericordia Dei? nec dicit, decies centena annorum millia labora, non dicit, vel mille annos labora, non dicit, quingentos annos labora; cum vivis, labora, in paucis annis, inde jam requies erit, & finem non habebit. Et paucos annos laboras, & in ipsis laboribus non deest consolatio, non de sunt gaudia quotidiana: sed non li gaudere in sæculo, gaude in Christo, gaude in verbo eius, gaude in lege eius, ad ipsa gaudia pertinet quod loquimur & quod auditis. Quanta ergo sunt ista consolationes in tantis laboribus? Verum est ergo quod dixit Apostolus: Etenim quod ad præsens est, temporale est & leve tribulationis nostræ, iuxta incredibilem modum & in incredibilem modum, aeternum gloria pondus operatur in nobis. Ecce quantum pretium damus, quodammodo unam siliquam ad accipiendos the-

N a sautes

sauros sempiternos. Siliquam laboris ad requiem incredibilem secundum quod dictum est, juxta incredibilem modum et in incredibilem modum, aeterna gloria ponitur operatur.

III. VERITAS PRACTICA.

Ex modico illo quo vivis tempore, plus etiam vitæ perdis quam vivas.

Ratio est, quia plus perdis quam vivas vitæ, si plus vanè quam fructuosè vivas. Sed diligenter inquirenti de tuo vitæ statu sat evidenter patebit te plus vanè quam fructuosè vivere.

Ergo ex modico illo quo vivis tempore, plus etiam vitæ perdis quam vivas, quod cerè est deplorandum et corrigendum.

I. PUNCTUM.

SI de brevitate vitæ dolendum tibi forte videretur, quod non sit satis spatii, vel ad beatam illam promerendam aeternitatem quam speras, vel ad reddenda Christo quæ debes obsequia, vel ad dissolvenda quæ contraxisti debita, vel ob similem aliquam causam; dole quidem et deplora vehementer breviteratem vitæ, sed non propter illas, quæ videntur piæ, causas. Satis enim est spatii a divina providentia definiti, si solidè locaretur in illos sacros usus. Verum ex illo etiam spatio, quod nimis modicum et breve dicimus, plus nostræ culpæ nobis deperit quam nostræ pietati superfit. Unde si vel totum vitæ spatium dolebas esse angustius tuis persolvendis officiis, quanto magis dolere debes illas tibi etiã angustias contrahi et pene totas detrahi? Cumque à te solo tuâque solâ culpâ contrahantur, quanto id cavere debes studio, quanta sollicitudine per vestiganda illa tua culpa, ut seridè et gnaviter tibi prospicias?

Hoc ita persuasum esto, quod habet veritas: Ex modico illo quo vivis tempore, plus à te perdis quam vivas tempore seu vitæ.

Hoc est enim vitam et tempus perdis, quando nullus ejus usus, nullus ejus usuræ fructus, nullum illius operæ pretium ponitur. Non erit terra tua sterilis nec infacunda. NON erit apud te sterilis utriusque sexus. Quæ sic à Domino commendabantur Judæis, ut agnosce-

Exodi 23.
Dent. 7.

rent sub illis symbolis, quod apertius postea docuit Sapiens. Quodcumque facere potest manus tua, instanter operare: Tum evidentissimè Christus Dominus; Omnis arbor quæ non facit fructum, bonum excidetur: unde et Apostolus, Quem fructum habuistis in illis, in quibus nunc erubescitis? nam finis illorum mors est. Quasi diceret, quantumcumque laboraveritis, nisi laboris vestri probatus aliquis fructus appareat, labore vano consumpti estis, tempus vestrum ac vitam profudistis, mors est non vita sic vivere. Non quemquam propter canos aut rugas putas diu vixisse; non ille diu vixit, sed diu fuit. Quid enim si illum multum putas navigasse, si sæva tempestas à portu exceptum huc et illuc tulit, ac viribus ventorum ex diverso furentium per eadem vestigia in orbem egit? Non ille multum navigavit, sed multum jactatus est.

Rectè omnino Seneca, sed malim rationem à sanctis nostris audire Patribus, quam ab illo, qui cerè nimius est in suo solo sapiente commendando.

Sic itaque S. Basiliius et Chrysostomus atque alii passim affirmant, non esse proprie vivere, quando homo fructuosè non laborat, quia videlicet natus est homo ad laborem, et laborem probatum et utilem, hic ejus humanæ vitæ finis, non ut otiosè et torpidè vivat, non ut in deliciis aut divitiis cumulandis: sed Deo, sed animæ, sed aeternitati laboret; sic posuit Dominus hominem in Paradiso ut operaretur et custodiret illum. Quid est operaretur et custodiret? nonne terra ultro sine ulla opera germinabat fructus suos? nonne satis erat tutus locus, ut custode non esse opus? Ita plane, sed ita tamen erat operandum homini, ut sibi custodiret paradysum, erat ei operandum quod et quo jubebatur modo? Quod quia non præstitit; desit vivere quæ vivebat vitæ, et incepit mori quæ morte dictum est, In quocumque die comederis, morte morieris.

Hinc illud Prophetæ, homo agricola ego sum, quoniam Adam exemplum meum ab adolescentia mea. Id est, jam inde à primo parente nostro didici me ad laborem natum, atque ad colendum ex divinis præceptis animæ meæ statum, sicut si agrum colerem, vitæ humanæ sustentandæ.

Cum itaque sit ille finis hominis, quem si ab homine removeris, tollis ejus moralem vitam, sicut si formam removeres, tolleres naturalem vitam; propterea verissimè dicuntur tem-

Ecc. 9.

Matth. 12.

Rom. 6.

L. de bre-
vit. vitæ.

Job 5.

Gen. 1.

Ibid. 3.

Zach. 11.

tempus & vita perdi, cum sine labore fructuoso conteruntur. *Diem perdidit* dicebat ille, qui diem indonatum translegerat. O quanti sic dies vacant & inanes transiguntur! ò si saltem hoc sentiret & diceret!

II. PUNCTUM.

Sed diligenter inquirenti de tuo vita statu, sat evidenter patebit, te potius vanè quam fructuose vivere.

Unusquisque videat, inquit Apostolus, quomodo superedificet. *Fundamentum enim aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est, quod est Christus Iesus. Si quis autem superedificat super fundamentum hoc, aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna, fœnum, stipulam, uniuscujusque opus manifestum erit: dies enim Domini declarabit.* Quali diceret, uniuscujusque est seipsum nosse ac diligenter inspicere, an Christiane vivat & fructuose operetur. Tanta est enim differentia inter nonnullorum hominum opera, quanta est inter aurum & lignum, inter argentum & fœnum, inter lapides pretiosos & stipulam. Et quemadmodum domus ædificata ex auro vel argento, vel ex lapidibus marmoreis, porphyreticis, & similibus non combureretur igne sicut domus ædificata ex ligno vel stipula, sic opera fructuosa illa sunt, quæ manent in æternum, alia verò quæ evanescent vel quæ consumuntur in hac vita, vana dicenda sunt & omnino nulla.

Ut verò etiam certius possis discernere, quænam illa sint fructuosa vel vana, vide in quo utraque fundamento super ædificentur, nam si extra Christum Jesum aliquid opereris, extra fundamentum ædificas, & nullum erit tale opus. Quamobrem hoc unum restat, probè intelligere, quid sit extra vel supra fundamentum ædificare, & quam sit totum penè vanum quod vivis.

Ad faciliorem autem intelligentiam, quæ plura de hoc fundamento dici possent, distinctè referuntur ad quatuor capita, quæ sunt velut quatuor illæ causæ, quæ concurrunt ad unumquodque opus peragendum, de quibus fufius in 3. parte Domini. 7.

Primò enim oportet, ut, quidquid facis, non sit malum, non sit vitium, non sit ingratum & odiosum Christo, cum alioquin nullo modo dici possit ædificatum in ipso; Nonne

id liquet; *Nunquid iniquitas apud Deum? absit.* Neque verò etiam sufficit id non esse malum, aut etiam esse aliquid bonum: nam non omne bonum ab omnibus ex æquo vult, *nunquid vult Dominus holocausta, & non potius ut obediat voci Domini?* Atque hæc est velut materia, nempe id quod à te velit Dominus, & non aliud, *unicuique sicut dixit Dominus: unumquemque sicut vocavit Deus.*

Secundò est debita operis forma, nempe ut id agas quo decet modo, ex virtute quæ competit operi, ad exemplar & similitudinem ipsius Christi, neque enim probare posset quod vitiosè faceres, licet illud esset in materia vel substantia, quod vellet à te fieri, nam expressa vox ejus est: *Estote vos perfecti, sicut & pater vester cælestis perfectus est.*

Tertiò quæ est efficiens causa, oportet te in illa esse gratia, quæ sanctificans dicitur, ut sis unicus Christo, sicutque ex hac unione, tua Deo grata opera, & fructuosa, cum alioquin mortua & nulla essent, *Charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest,* ait Apostolus de suo quovis opere.

Quartò denique, quod est in primis spectandum, sine recto, & pura intentione sic Christo super ædificari opus nostrum necesse est, ut nisi recto sine fiat, non insit illi fundamento, & nullum planè sit. *Amen dico vobis, receperunt mercedem suam,* nempe illi qui aliis quam Deo placere volunt. Unde aptè sanctus Gregorius, ad illa Jobi verba, *super quo bases ejus posite sunt, SICUT fabrica columnis,* inquit, *columna autem basibus inniuntur, ita vita nostra in virtutibus, virtutes verò in intima intentione subsistunt.* Et quæ plura prosequitur, quæ uno verbo Apostolus comprehendit, cum ait: *omnia in nomine Domini Jesu Christi.*

Jam verò quod est propositæ quæstionis præcipuum caput, ut certò cognoscas, quam sint opera tua majori ex parte potius vana quam fructuosa, vide quantum deficiant ab illis quatuor causis: nam ut sint fructuosa, totas simul oportet convenire causas: ut sint verò vana, sufficit vel unam deesse causam. Rarum enim, fixumque est illud effectum, quod à magno Dionysio pronuntiatum sanctus Thomas confirmat; *Bonum ex integra causa: malum ex quovis defectu.*

Si quid in peccato factum, quantumcunque tibi bonum, & laudabile videretur, hoc ipso nullum est, quia deest effectrix causa

N n 2 quæ

Rom. 9.

1. Reg. 15.

1. Cor. 7.

Matth. 5.

1. Cor. 13.

Matth. 6.

Job 38.

Coloss. 3.

1. 2. q. 18.

4. 4.

It. 48.

quæ est Grætia sanctificans. Si quid in illa gratia perperam & legniter agitatam, careatque sua congruenti forma: *Maledictum est illud opus, quod est factum negligenter aut fraudulenter.* Si quid denique non recto fine directum, tam illud vacuum & inane reputatur, quam si corpus esset exanime. Quibus ita necessario præsuppositis, dic sincerè, quid ex tota die refert fructuosum, & beatæ capax æternitatis? Metire singulos, per suas horas, dies: Ex horis quatuor & viginti detrahe quæ somno dantur, supersint decem & octo vel septem in quibus vigilas: quid tum potio boni? quid tum rectè operaris? Vel enim otiaris, vel laboras: si otiaris, vanum est: si laboras, cupiditati laboras, & labor inanis est ne dicam pravus, non est enim ille laboris finis: quo in labore vacuo & inani cum totus dies absumatur, quid tandem supererit fructuosi: Preces aliquot à te recitatas fortasse suggeres, sed quantis illæ intercite nugamentis! quantis exagitata curis alienis! quantis infuscatae diversarum cogitationum maculis! quàm illud mancum & exile bonum quis non videt! At esto tamen valeat, sed quantum est istud ad reliquas diei partes? quot in orando ponis horas? confer cum cæteris, quæ castæ sunt & sine fructu abeunt, nonne satis evidenter patebit te magis vanè quam fructuose vivere? Sic proinde Propheta graviter; *Ecce omnes iniusti; & vana opera eorum ventus & inane, simulachra eorum;* Quasi diceret, sicut idolum nihil est nisi quid vacuum & inane, sic eorum opera, sic eorum vita. Quod & paulo post clarius repetit: *Tela aranea texerunt: tela eorum non erunt in vestimentum, neque operientur aperibus suis; opera eorum opera inutilia.*

It. 41.

It. 59.

III. PUNCTUM.

It. 65.

Quamobrem aperte liquet, quod ex modico illo quo vivis tempore, plus vita perdas quam vivas, Neque enim vivere censendum est, quod sine vivendi caret, caret autem illo sine, quidquid totum operaris ex terrena & temporali potius cupiditate quam cœlesti & æterna. Unde in scripturis & decurtati dicuntur anni, & mensis vacui, & dies dimidiati, & pueri centum annorum. Quod & Homini pagano tam probè cognitum fuit, quàm aperte testantur hæc ejus sententia, quæ ex multis pauca, nostram ad vere-

cundiam, legi possunt minutatim & expendi.

Senec. Ep. 1

Persuade tibi hoc sic esse ut scribo, quædam tempora surripuntur nobis, quædam subducuntur, quædam effluunt. Turpissima tamen est iactura, quæ per negligentiam venit: & si volueris attendere, magna vitæ pars elabitur malè agentibus: maxima, nihil agentibus: tota aliud agentibus.

Lib. de brevitate vitæ.

Non exiguum temporis habemus, sed multum perdimus. Satis longa vitæ, & in maximarum rerum consummationem largè data est: si tota bene collocaretur: sed ubi per luxum & negligentiam nostram defluit, ubi nulli bonæ rei impenditur: ultima demum necessitate cogente, quam ire non intelleximus, transisse sentimus.

Ita est, non accepimus brevem vitam, sed fecimus, nec inopes eius sed prodigi sumus.

Exigua pars est vitæ quam nos vivimus: cæterum quidem omne spatium, non vitæ, sed tempus est.

Omnia licet quæ unquam ingenia fulserunt in hoc unum consentiant, nunquam satis hanc humanarum mentium caliginem mirabuntur.

Nemo invenitur, qui pecuniam suam dividere velit: vitam unusquisque suam multis distribuit! astricti sunt in continendo patrimonio: simul ad temporis iacturam ventum est, proficissimè in eo cuius unius honesta avaritia est.

Libet ex seniorum turba comprehendere aliquem. Pervenisse te ad ultimum humana ætatis videmus. Centesimus tibi vel supra premitur annus. Agedum ad computationem ætatem tuam revoca, dic quantum ex isto tempore cliens abstulerit, &c. Videbis te pauciores annos habere quam numeras.

Maxima vitæ iactura dilatio est, maximum vivendi impedimentum expectatio, quæ pendet ex crastino. Perdis hodiernum, quod in manu fortuna possumus, disponis, quod in tua dimittis, quo spectas? quo te extendis omnia quæ ventura sunt in incerto iacent, protinus vive, &c.

Hæc ut dixi, pauca ex multis, quæ si tamen plura, quam deceret à profano derivasse Authore, cuiquam viderentur, his ceterè legendis abstineat: sed quæ non probat non idcirco improbet, ne probatissimos condemnet viros, in primisque Ludovicum Granatensem, qui tam multus in illius Philosophi scriptis legendis, colligendis, & commendandis fuit, ut ex eis collectanea, sacris profutura Concionatoribus ediderit: sui que rationem operis, cum ex sanctis Augustino, & Hieronymo

It. 37. verba I. 17.

nympo reddat: tum ex ipso qui potest inde fructu colligi, fuse narret. Ac ne longius abeamus; quis Christianus illis lectis, quæ de jactura temporis commemorata sunt; non magis sibi dolendum sentiat, quam isti viro Ethnico, quod non temporalem modò vitam sibi eripiat, sed divinam in se manentem, sed æternam & beatam in qua mansurus est, & de qua tot demit gradus, quot consequi poterat, si rationem sui temporis duxisset cariorum? Pavendum sane illud, quod narraret de Angelo, quem Joannes vidit stantem super mare, & super terram; qui levavit manum suam ad cælum: & juravit per viventem in sæcula sæculorum: Quia tempus non erit amplius!

Vide in 3. parte Dominicam 7. & in 4. to-ram hebdom. 18.

EX SECUNDA EVANGELII PARTE.

Amen dico vobis, qui aplorabitis & flebitis vos, mundus autem gaudet, &c.

PRIMA VERITAS.

Qui de Christo dolente non dolet cum Apostolis, nec de illo gaudente gaudere potest cum ipsis.

Ratio fuse declaratur in hac 2. parte, Feria 2. hebdomadæ 1. Quadragesimæ.

SECUNDA VERITAS.

Ut fur de furto, sic mundus de mundo gaudet.

Sensus & ratio est, quod idcirco fur de furto male gaudet, quia de malo gaudet. Ergo & male gaudet, & sicut fur de furto, sic mundus de mundo gaudet.

Tota ratiocinatio est facilis. Primò quidem quam pravè fut de furto gaudeat, quis non tam clarè videt quam malum esse, furari. Quod si quis non id videret, audiat Prophetam Isaiam, inquit S. Augustinus: Non est gaudere impiis, dicit Dominus, gaudere quod vocant impij non est gaudere. Vtique videbat Isaias homines in potatione, in luxuria, in theatris, & in spectaculis, totum mundum luxuriari variis nugis, & tamen clamabat: Non est gaudere impiis

dicit Dominus; si hoc non est gaudium, quale gaudium videbat, in cuius comparatione hoc non est gaudium?

Sic & sanctus Prosper: Gaudere quidem bonum est, sed qui gaudet, si non inde gaudet male, non potest bonum esse quod gaudet. Siquidem gaudet & raptor cum desiderata rapuerit: gaudet & ebriosus cum exceptata occasione potationis invenerit: gaudet & adulter, cum ad delectationem concupitam pervenerit. Sed cum sit gaudere bonum, de his atque hujusmodi gaudere, grande est malum: hæc & his similia sunt unde gaudere nos vult mundus, cum suis amatoribus periturus. Hac sunt quæ repudiare debemus, ut de bona conscientia, & sanctitate morum, de acquisitione virtutum, de dono Dei, & promissione futuri regni ineffabiliter gaudeamus.

Deinde verò quod læundò dicitur, mundus de mundo gaudens sic de malo gaudet, tam facile potest intelligi, quam vox illa Mundus, quæ jam sæpissimè sic declaratata est, ut significare diceretur eos, qui ex concupiscentia res mundi diligunt, quæ posita declaratione nominis, tum apertè liquet quod quando de his rebus gaudent, de malo gaudent, non quidem in se, sed in modo rei possessæ, cujus possessio parit gaudium. Non sunt quidem malæ divitiæ, sed malum est divitiæ ex prava concupiscentia diligere & possidere; Unde quod ex tali dilectione & possessione procedit gaudium, tam verè de malo est quam mala est illa dilectio, Va vobis divitiis, quia habetis consolationem vestram. NVNC autem exultatis in superbiis vestris: Omnis talis exultatio maligna est.

Qua de re, fuse in 4. parte, hebdomada 17.

Patet itaque veritas, quod sicut fur de furto, sic de mundo mundus gaudet, sic perversè, sic pravè, sic falsò & non ferendo gaudet: Veruntamen in hoc nolite gaudere. Velle sine gaudere de furto? Quamobrem verò, nisi quia malum est quod detestaris. At si gaudere de mundo non minus est malum & detestandum, cur non minus de illo gaudere nolitis? Non est, inquit, tam grande malum quam furtum. Responderi posset, posse furtum tam parvum esse, ut mundanum esse, sit gravius; sed esto sit gravius furtum, non hic æqualitas mali quaeritur, sed similitudo; factisque est bonæ menti malum quæ malum fugere, non quæ tale malum, sicque est factis ad veritatem similitudinis expr. mandam, de-

Na 3. cla-

L. 2. de vir-
ta cont.
c. 13.

Luc. 6.
Iac. 4.

Ap. 10.

liv. 37. de
verbis Do-
mini.
4. 17.

L. 3. de
virginib.

clarasse, quod de rebus mundi gaudere sicut mundus gaudet, tam sit malum, quam furem de furto gaudere, licet non sit tantum malum. Sic universim sanctus Ambrosius: *Ut corpus, inquit, agrotum nunc calidioribus fovetur, nunc frigidioribus temperatur, remediumque mutatio, si juxta praeceptum fiat medici, salutaris est, si contra mandatum usurpetur, languoris augmentum est; ita medico nostro quidquid penditur Christo, remedium est: quidquid usurpatur, incommodum. Debet igitur bene conscia mentis esse letitia, non in conditis comestationibus, non nuptialibus excitata symphoniis. Ibi enim inuisa verecundia, illecebra suspecta est, ubi comes deliciarum extrema est saltatio.*

Ser. 39. de
verbis Do-
mini.

Quòd etiam spectat salubre hoc Divi Augustini monitum: *Sicut non potest homo duobus Dominis servire, sic & nemo potest in hoc saeculo gaudere, & in Domino. Multum inter se haec duo gaudia differunt, suntque omnino contraria. Quando gaudetur in saeculo, non gaudetur in Domino. Vincat gaudium in Domino, donec finiatur gaudium in saeculo, gaudium in Domino semper augetur, gaudium in saeculo semper minuatur, donec finiatur. Non ideo ista dicuntur, quia in hoc saeculo cum sumus, gaudere non debemus, sed etiam in hoc saeculo constituti jam in Domino gaudeamus.*

Vide in 4. parte, hebdomada 22.

3. VERITAS PRACTICA.

Non te contristes contristatus, & ipsa tua tristitia jam vertetur in gaudium.

Ratio est, quia jam tùm tristitia nostra in gaudium vertitur, quando in tristitia non malum sed bonum esse agnoscitur.

Sed si contristatus non te contristes, bonum in tristitia tua clarè agnosces.

Ergo & ipsa tua tristitia jam vertetur in gaudium; quod certè est exoptandum.

I. PUNCTUM.

Licet discursus sit satis planus & facilis, quia tamen est admodum fructuosus, & ad praxim penè quotidianam perutilis: idcirco paulò latiùs videtur explanandus. Atque hoc imprimis tanquam fundamentum stabilien-dæ firmitatis animi, nullo casu

concutien-dæ præmittatur, quod si quis in naturali vel fortuita sua tristitia, non malum sed bonum inesse aliquod sibi certò repræsenteret & credat; tunc profectò gaudium tam facile sentiet, quàm facile perceperat tristitiam ex apprehenso malo quo fuit excitata.

In hoc enim conveniunt hæ diversæ duæ passiones, quod non nisi ex apprehensione boni vel mali præsentis concitentur: atque ita fit ut sicut in uno & eodem objecto, diversa potest considerari ratio boni vel mali: sic ex illo ipso diversi motus sequentur vel tristitia, vel gaudii vel utriusque simul affectus, prout seorsim bonum & malum, vel simul observabuntur. Hinc illud Prophetæ: *Confusum est gaudium à filiis hominum:* Id est, homines gaudent iis rebus, quibus mœrendum esset: & iis mœrent, quibus gaudendum esset: quia in illis rebus apprehendunt bonum vel malum aliter atque apprehendi deberet: unde & alius Prophetæ: *Va qui dicitis malum bonum & bonum malum.* Hinc tota ratio gaudii vel tristitiæ: *ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum.* O amarum mundi dulcedinem! O dulcem contra & suavem Christianæ religionis amaritudinem, si, quod in illa est bonum, consideraveris.

II. PUNCTUM.

Sed si contristatus non te contristes, bonum in tristitia tua clarè agnosces.

Supponenda hæc tria. Primum est, duplex esse genus tristitiæ; unum quod in nobis sine nobis est: alterum quod ira est à nobis, ut sicut illud ponere, sic & possumus deponere. Secundum quod supponas, est, fieri quidem ordinariè, ut duplex illud genus tristitiæ simul concurrat & sentiatur: posse tamen & debere ab invicem separari, adeo ut adveniendi nobis ex quocunque adverso casu tristitiæ, non addamus aliam: neque nos jam contristatos, rursus contristemus. Tertium denique, ut melius intelligatur quomodo possumus nos jam contristatos non contristare, oportet prius scire quomodo nos contristemus; Nempe ita fit, ut cum incipimus dolere corpore vel animo; dolemus nos dolere, id est, reflexione facta super illum dolorem vel tristitiæ sensum quo tangimur, dolet animus quòd ille dolor corporis aut animi nobis obveniens expendit intellectus miseriam in qua jacemus

seu malum illud quod in illo sentimus ad ver-
lo casu : repugnat & contradicit voluntas tali
opposito malo, id est, vellet non adesse; me-
moriam tota occupatur in hujus cogitatione
mali, vel in medijs excogitandis quibus eo li-
berari posses. Hoc est se contristare, se miser-
um reputare, se miserum cogitare, & dolere
se miserum esse. *Quare contristatus incedo, dum
affligit me inimicus?*

psal. 41.

Econtra verò, non se contristare est, non
cogitare de sua tristitia, non inde angere & do-
lere; dolere quidem, si quid naturali contra-
rium cupiditati advenerit, sed non duplicare
dolorem, sicut fit cogitando de infausto illo
eventu quasi de gravi malo; vel dolendo de
dolore inde primum proveniente, ut dictum
est: abstrahitur quodammodo animus ab ista
reflexione & cogitatione; toleratur patienter
malum, undecunque obveniens. Si quod sit
remedium, suaviter adhibetur, aut si nullum
appareat, obscuratur animus & cura gratia
Dei continetur, ex præscripto Sapientis: *Om-
ne, quod tibi applicitum fuerit, accipe: & in do-
lore sustine: & in humilitate tua patientiam ha-
be.* Hoc est dicere, non te contristes. Quod
& expressius idem ait: *Tristitiam non des ani-
ma tua, & non affligas te metipsum in consilia
tuo.* Audisne illum ipsum qui dixerat, accipe
& sustine quidquid mali acciderit, jam dice-
re, non des tibi tristitiam? Aliud est enim ac-
cipere, & aliud est dare sibi tristitiam. Acci-
pitur quando nobis obvenit sine nobis, ut su-
pra dicebatur: datur verò à nobis, quando
vel sine causa nos affligimus, vel cum causa
jam afflictis afflictionem addimus ex consi-
deratione mali accepti, quod à scriptura dicitur,
duplex tedium & gemitus.

Ecclesi. 2.

psal. 30.

psal. 11.

Jam verò his ita suppositis & declaratis,
quod erat hujus puncti præcipuum, si contri-
stus non te contristes, bonum in tristitia tua
clare agnosces, sic evidenter demonstratur:
nam cum pacatus & tranquillus sit animus,
fit etiam capax veritatis agnoscendæ, quam
non cognosceret perturbatus: quando autem
non se contristat, fit pacatus & tranquillus;
hoc enim uno perturbatur quod se contristat;
ac proinde hoc ipso quo se continet, redditur
capax & aptus ad veritatem illam agno-
scendam, quæ nos ex scripturis sacris ap-
pette docet, in tristitia sive in qualibet con-
tingenti adversitate, bonum & bona esse in-
numera.

Nonne sapè audivisti, quanta ineffent in
his malis bona, quæ non nisi Deo permitten-
te nobis eveniunt, ad emendationem, ad pro-
bationem, ad exercitationem, ad victoriam,
ad coronam? Hæc sunt videlicet beatitudines
Evangelicæ: Hæc est præcipua Evangelii
gratia *sustinere tristitias*, pati tam libenter
quam injustè pati: *Vobis donatum est*, inquit
Apostolus tanquam insigne donum & exi-
mium munus, *vobis donatum est pro Christo*,
*non solum ut in eum credatis, sed ut etiam pro illo
patiamini.* Hæc sunt Apostolatus signa: *in
omni patientia*, id est, hæc sunt signa certiora
divinæ vocationis ad magnam gratiam: Hæc
sunt divinæ argumenta electionis ad ingen-
tem gloriam, quibus donis & bonis an credis
alia posse esse meliora?

1. Pet. 2.

Phil. 1.

2. Cor. 12.

III. PUNCTUM.

Non te contristes igitur contristatus, & ipsa
tua tristitia jam vertetur in gaudium: Sic
enim fiet, ut non perturbaberis adversis, non
perturbatus attentè mediteris bona quæ in
adversis continentur; atque illa tandem me-
ditatu bona & commoda gaudeas & exultes
*latitia inenarrabili & glorificata; SICUT exul-
tant victores capta præda dum dividunt spoliis,*
& sicut excitari solet gaudium in apprehen-
sione boni cujuslibet. *Omne gaudium*, ait S.
Jacobus, *existimate, fratres mei, cum in tenta-
tiones varias incideritis; nempe illud est omne
gaudium, quod est solum bonum & soli-
dum; hoc autem solum tale est, quia est de
vero bono, cum cætera mundi gaudia sint de
vanis & falsis bonis: unde ille, qui plura hau-
serat mundi gaudia, risum reputavit errorem,*
& gaudio dixit, quid frustra deciperis. Est præ-
terea gaudium illud supernaturale & divi-
num; neque enim à carne vel dæmone potest
excitari gaudium de tristitia & tribulatione;
cætera verò mundi gaudia vel sunt carnalia,
vel mundana, vel diabolica.

1. Pet. 1.

Is. 9.

Iac. 1.

Eccle. 2.

Denique gaudium est proprium & soli-
dum quod non pender ab incertis & fluxis
creaturis, sed in solo Deo fixum, in ejus co-
lenda voluntate, in Christi Domini similitu-
dine & imitatione, in spe futuræ beatitudi-
nis, in charitatis & omnium virtutum praxi;
in ea denique pace Christi quæ exciperat om-
nem sensum. **COMMUNICANTES** Christi
passionibus gaudete, ut in revelatione gloria ejus

1. Pet. 4.

gaud-

gaudentis exultantes. Sic divinus Apostolus non modò de se testatur, quòd *superabundaret gaudio in omni tribulatione*, sed & primis Christianis congauget, quòd sic exultarent in tristitia, quòd sic *rapinam honorum suorum cum gaudio susciperent, cognoscetes se habere meliorem & manentem substantiam*; Quasi diceret, in rapina honorum non cogitantes malum & incommodum quod ex paupertate provenire posset, sed potius bonum quod ex illa paupertate patienter accepta, derivatur: unde sicut ex malo sensibili paupertatis, poterat esse aliquis etiam dólór & tristitia sensibilis; sic in illo dólóre verum erat gaudium propter bonum quod in illa tristitia continebatur; sicque tandem tristitia vertebatur in gaudium: cum vel exhauriretur omnino per gaudium superabundans, vel tali misceretur gaudio, ut esset amabilis & suavis tristitia, longèque gravior omni humano gaudio.

Rectè igitur Sapiens, qui nos monuit accipiendam & non dandam nobis tristitiam: *Miserere*, inquit, *anima tua placens Deo & contine; congrega cor tuum in sanctitate ejus; & tristitiam longè repelle à te*; Quibus verbis tota pene veritatis declaratio continetur, nam quòd dicit *miserere anima tua*, peinde est ac si diceret, satis sit te esse miserum tristitia illa, quam ex adverso casu accepisti: neque novam addas quæ alia longè pejor est, nam ejus exhaurit meritum: Atque ut facilè possis novam hanc supervenientem tristitiam reprimere, *congrega cor tuum in sanctitate ejus*, id est, recollige te ipsum ad meditandum, quid in sit boni in illo adverso casu: quod ut etiam commodius facias, repelle tristes quæ sese ingerunt cogitationes: sustine primum patienter, rum latentè sustinebis.

Anna cur fles? & quamobrem affligitur cor tuum? nunquid non ego melior tibi sum quàm decem filii? Sic Elcana conjugi de sua sterilitate se contristanti. Sic suæ Tobias senior: *Tace & noli turbari, sanus est filius noster*: Salva sunt omnia, si te non turbes & contristes. Sic & ipse sibi David: *Quare tristis es anima mea, & quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi, salvare vultus mei, & Deus meus*. Id est, nisi me tristem, ipse magis contristarem, adhuc possem gaudere, quia possem de Deo cogitare, possem illi confiteri

meam in illo uno repositam esse salutem: atque hæc cogitatio me totum exhilararet. nunquid tu idem posses cum gratia?

EX TERTIA EVANGELII PARTE.

Et vos igitur, nunc quidem tristitiam habetis. Iterum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrum: & gaudium vestrum nemo tollet à vobis.

I. VERITAS PRACTICA.

Quæ à Christo est tristitia, magis jucunda est, quàm quæ à mundo jucunditas.

Ratio est facilis, nec longiori declaranda discursu: Quia quidquid Christo volente fit, jucundius est quàm quod ipso nolente. Quis Christianus dubitet? *Narraverunt mihi iniqui fabulationes, sed non ut lex tua. Quàm dulcis faucibus meis eloquia tua, super mel ori meo!*

Sed quæ à Christo est tristitia, ipso volente fit: & quæ à mundo est jucunditas, ipso nolente est.

Prima pars ex ipsis patet terminis, nam si à Christo est tristitia, certè non aliter quàm ab ipso volente est: Sicut enim de sua dicebat anima seu vita: *Nemo tollit eam à me, sed ego pono eam à me ipso*: sic de quavis ejus operatione nemo ambigat dici posse, quòd nisi quam vult, operatur. Quænam sit autem ab illo tristitia, peinde est ac querere quænam sit bona & probata; nempe quæ ex peccatis propriis ver alienis concipitur: quæ ex desiderio ipsius videndi in gloria, conceitur: quæ ex interiori lucta, quam patimur contra rebellantem appetitum, præsentitur: quæ ab externis adversariis pietatem nostram insectantibus, commovetur. *Hæc est*, inquit sanctus Petrus, *Hæc est enim gratia, se propter Dei conscientiam, sustinet quis tristitias, patiens injustè*. Sicut autem nulla est gratia nisi à Christo, si ve per Christum, sic illarum nulla est tristitia nisi ab illo qui *mortificat & vivificat, ducit ad inferos, & reducit*.

Alterà verò pars propositionis, quòd quæ à mundo est jucunditas, Christo volente fiat, tam certa est & aperta, quàm facile patet mundanã jucunditatem ipsum esse mundum, de

de quo tanquam de sibi suisque opposito, Dominus dicit; *Mundus gaudet, vos autem contristabimini.* Hoc enim ipso vel maxime mundum sibi odiosum & infernum demonstrat Christus, quod his mundus lætetur & gaudeat quæ Christus nolle; unde si propter quod unumquodque tale est, & illud majus, certe ipsa mundi jucunditas magis est in visa Christo quam mundus qui propter talem jucunditatem infernus est & gravi maledicto feriat: *Vae vobis qui ridetis nunc, qui lægetis, & flebitis.*

Quantum igitur homini Christiano longe est illud jucundius, quod Christo volente & probante fit, quam quod ipso nolente & reprobante procuratur: tantò certe tristitia, quæ ab illo est, magis jucunda est, quam quæ à mundo jucunditas; unde hoc Davidicum merito possit unusquisque Deo profiteri. *Quia melior est dies una in atris tuis super millia: Elegi abjectus esse in domo Dei mei, magis quam habitare in tabernaculis peccatorum.* BONA vox, inquit sanctus Augustinus, *gaudenda vox, eligenda vox: ipse elegit abjici in domo Domini, sed ille qui in visavit ad convivium, eligentem inferiorum locum, vocat ad superiorem, & dicit illi, ascende.* Vide supra in hac parte, Dominicam 1. post Pascha, ubi de fontibus Salvatoris, & aquis inde hauriendis in gaudio. Nec non infra, de piis lachrymis, Feria 4. quæ est vigilia Ascensionis Domini. Feria item 4. hebdomadæ tertiæ, partis 3. de Beatitudinibus Evangelicis quarum illa est jucundissima: *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.*

2. VERITAS PRACTICA.

De Christo nos vidente plus esse debet gaudii, quam de nobis Christum videntibus.

Sic ipse Dominus: *Iterum videbo vos, & gaudebit cor vestrum.*

Sensus autem & ratio propositæ veritatis est, quod circa Christum Dominum plus esse debet, quam circa nos, sacræ illius dilectionis & observantiæ, qua toti acquiescamus in ejus ordinationibus acceptandis, colendis, exequendis. Hoc jam est enim Christum nos videre, cum nobis providet, cum de nobis

Hayne vsue Pars II.

ordinat & statuit, prout ipse velit. Hanc autem ejus voluntatem verus amator & cultor Christi, longè magis amat quam ipsum seu quam quid seipsum spectare videat: dicitque illi corde magno & animo volenti, quod Ethai suo Regi Davidi: *Vivit Dominus, & vivit Dominus meus Rex, quoniam in quocunque loco fueris Domine mi Rex, sive in morte, sive in vita, ibi eris servus tuus.*

Sed ubicunque est plus dilectionis, plus inde est etiam gaudii; cum, ut supra dictum est, gaudium sit amoris proprietates quæ talis tantaque est, qualis est ipse amor unde profluit. Quapropter Sapiens: *Gaudium, inquit, justo est, facere judicium:* quasi diceret, cum justus in quantum justus judicium præcipiè diligit, sic gaudium illi est, facere judicium. Unde ipse Dominus: *Si diligeretis me, gauderetis utique, quia vado ad patrem.* Sic indicaretis me diligere, quia de me gauderetis.

Paret igitur evidenter, quod de Christo plusquam de nobis gaudendum est; aut negandus illi amor qui amorem nostri superat; nam quanto superior fuerit horum alteruter amor, tantò & gaudium ceterique affectus prævalebunt. *Pondoribus suis aguntur omnia. Pondus meum, amor meus, eò feror, quocunque feror.* Sic de se quisque, quod sanctus Augustinus.

Jam verò velle sine Christum minus quam te diligere? velle sine Christo te præferre? Quid putas porro vellent Christus, cum in Evangelio toties odium nostri, ferendamque crucem ita præciperet, ut nullum alioquin se dignum esse, neque suum fore discipulum, affirmaret? Potestne pro Christo te odisse, nec amare Christum plus quam teipsum? Certè non potes, cum odium illud nihil sit aliud quam ordinatus tui amor, non sit autem ordinatus, nisi plus Deum sive Christum ames quam teipsum, ut expressè docet D. Thomas, cum nec teipsum nec alium possis diligere nisi propter ipsum Deum, tanquam finem ultimum nostræ dilectionis & totius nostri, unde ex toto est diligendus corde, tota mente, totaque vi, neque de illo toto quidquam demendum, quam prout ille permiserit; ut fusè in 4. parte, Dominica 17. demonstratur.

Itane verò sic illum diligis? itane de illius voluntate gaudes, quando repugnat tuæ, sicut de tua, quando completur hinc expavesce, hinc formida quod agebat Dominus;

Oo Cognovi

2. Reg. 15.

Prov. 21.

Joan. 14.

L. 13. Con- fess. c. 10.

Matt. 10.

2. p. q. 2. 62

Mat. 5.

Cognovi vos, quia dilectionem Dei non habetis in vobis. Cognovi vos, & vos vobis cognoscendos scitavo ex vestris gaudiis, quæ sunt amoris vestri certa signa. Numquam hæc tremens expende: Nemo mittens manum suam ad aratrum, & aspiciens retrò, aptus est regno Dei. Nemo addictus colendo Christo, quidquam aliud respicit quo magis afficiatur, sive gaudio sive tristitia; vel si quid aliud aspicit non est aptus Christo hic colendo, & Christo in cælis fruendo. Nam quod est valde notandum, amor cœlestis sive amor beatorum in cælo talis est, ut ipsi Deum plurtquam se diligant, nec se orantino nisi propter ipsum amant, unde fit ut de Deo magis quam de se gaudeant.

Ivan. de dilig. Deo.

Audi sanctum Bernardum: Quoniam Scriptura loquitur Deum omnia fecisse propter semetipsum, erit profecto ut factura sese quandoque conformet & concordet Auctori. Oportet proinde in eundem nos affectum quandoque transire, ut quomodo Deus omnia esse voluit propter semetipsum, si nos quoque nec nos ipsos nec aliud aliud fuisse vel esse velimus, nisi aequè propter ipsum, OB SOLAM VIDELICET ILLIUS VOLUNTATEM, NON NOSTRAM VOLUNTATEM. Delictabit sanè non tam nostra vel sopita necessitas, vel sortita felicitas, quam quod ejus in nobis & de nobis voluntas adimpleta videbitur: quod & quotidie postulamus in oratione cum dicimus: Fiat voluntas tua sicut in cælo & in terra. O amor sanctus & castus & dulcis & suavis affectio. O pura & desecata intentio voluntatis; eò certe desecatio & purior, quò in ea de proprio nil jam admixtum relinquitur; eò suavior & dulcor, quo totum divinum est quod sentitur. Sic affici, deificari est. Quomodo filla aqua modica multo infusa vino deficere à se tota videtur, dum & saporem vini induit & colorem; Et quomodo ferrum ignitum & candens, igni simillimum fit, pristina propriaque forma exutum; & quomodo solis luce perfusus aer in eandem transformatur luminis claritatem, adon non tam illuminatus quam ipsum lumen esse videatur; sic omnem tunc in sanctis humanam affectionem quodam ineffabili modo necesse erit à semetip, alique scere, atque in Dei ponitur transfundi voluntatem. Alioquin quomodo omnia in omnibus erit Deus, si in homine de homine quidquam supererit? manebit quidem substantia, sed in alia forma, alia gloria, aliaque potentia. Quando hoc erit? quis hoc videbit? quis possidebit? quando veniam & apparebo ante faciem Dei?

Domine Deus meus, tibi dixit cor meum, exquiravit te facies mea, faciem tuam Domine requiram. Eritas videbo templum sanctum tuum?

Certè non desperandum, sed tamen qui non conetur hic, quantum quidem cum gratia poterit, suum illi cœlesti tanquam suæ regulæ conformare amorem, tantum sibi timere debet, quantum hæc potendunt Christi verba! non est aptus regno Dei, non est aptus diligendo Deo, non se propterea satis aptat cum gratia, quæ idcirco illi offertur, dum ad proprium sui contemptum excitatur.

TERTIA VERITAS.

Quantò felicius est illud gaudium, quod nemo à te potest tollere, tantò tu infelicius qui hoc à te tollis.

Ratio est, quia tantò es infelicius, quantò magis poteras esse felix si voluisses. Sed quantò felicius est illud gaudium, quod nemo à te potest tollere, & quod tamen à te tollis, tantò magis poteras esse felix si voluisses. Ergo & tantò es infelicius qui hoc à te tollis.

Tota ratiocinatio fati per se perspicua, sic potest illustrari clarius.

Primò quidem ad primam propositionem, tua culpa est, quòd id volueris unde infelix es: deinde culpa est gravior ob ingratitude nem maximi beneficii quod erat datum, ut nemo posset à te tollere gaudium tuum. Tertio pœna privationis illius gaudii, & sensus oppositæ illi tristitiæ longè est acerbior, in recordatione boni quo te ultò privasti, & quo si voluisses, jam fruereris. Denique nulla es commiseratione dignus, qui cum posses esse felix, si voluisses, maluisti esse infelix. Quis miserebitur incantatori à serpente percusso? & Eccl. 11. omnibus qui appropiant bestiis? H. O. C. est judicium tuum quod ipse decrevisi.

Quæ certè omnia cuius infelici declarant manifestè, quòd tantò est infelicius, quantò magis poterat esse felix si voluisset. In quam tam tribulationem deveni, & in quos fuctus tristitia in qua nunc sum, qui jucundus eram & dilectus in potestate mea. Nunc verò reminiscor maiorum qua jeci. Cognovi ergo quia propterea invenerunt me mala ista; & ecce pereò tristitia magna in terra aliena. Sic infelix Antiochus, infelicitatis voluntariæ propositum nobis exemplar.

Quæ

Quæ verò est altera propositio vix potest manifestius quam suis ipsa terminis declarari: quid enim ad felicitatem gaudii jam satis per se magni desiderari potest ulterius, quam illius certa perpetuitas? unde interrogatus quidam, qui ad florentem fortunam ex abjecta fuerat gratosè promotus, quid sibi ultra veller? *Clavum*, inquit, *quo mea sistat fortuna fixa*. Tibi autem ò infelix, tibi erat fixum firmumque gaudium, cum tale hoc esset, ut à te nemo posset tollere, si voluisses. Erat enim sol dum verumque de Deo gaudium, in quod nulla præter te, cuiquam magis facta potestas, quam in ipsius Dei lucem, quam vocat Apostolus, *inaccessibilem*.

1 Tim. 6.

1 Jo. 18.

1 Jo. 18.

Nonne ergo quandò felicior est illud gaudium, quod nemo à te potest tollere, tantò tu infelicior qui hoc à te tollis? *Quid perdis animam tuam in furore tuo? NON contristabit iustum quidquid ei acciderit*. Nam, ut ait S. Joannes Chrysostomus, *Deum sicut oportet timens & in ipso confidens, voluptatis radicem lucratus est, & omnem habet lætitiæ fontem. Et sicut in mare immensum decidens exigua scintilla facile deletur, sic quantacunque Deum timenti illudantur, velut in vastum lætitiæ pelagus incidentia, extinguuntur atque perduntur*. Unde tu, qui templum miserè crucias, timere profe-

ctò debes ne non satis Deum timeas, cum te illo præsertim magis exerceas tempore, quo magis gaudendum erat, nempe cum innocenter pateris, cum in Dei cultu grave aliquid, quod averti non potest, occurrit. Tunc erat indicanda fidelitas, quæ Deo gratis servit, & quæ in omni dato, hilarem facit vultum. Quamobrem Deus inter causas servitii à se despecti, hanc præsertim recenset & urget acriter, *Eò quod, inquit, non servieris Domino Deo tuo in gaudio cordis que lætitiæ*. Nam dolenter servire Deo, non est ei servire: sed tantum divina servitute detrahere, quantum dolenter servis.

Ecclesi. 35.

Deut. 10.

Pf. 50.

Hinc apertè Psalter Regius, *exultabit lingua mea iustitiam tuam*. Id est, etiamsi puniar, quia tamen iustè puniar, ego in illa tua gaudebo iustitia & exultanter eam laudabo. Et rursum, *lætari sumus pro diebus quibus nos humiliasti, annis quibus vidimus mala*. Respice in servos tuos, quasi diceret, hac præcipue nota designantur fideles Dei servi; & hoc præsertim nomine singulariter ab illo proteguntur, quod tum præsertim lætentur, cum humiliantur. Vide verbo *tristitia, gaudium*. Et nominatim in 1. p. die 10. Jan. In 4. parte, Feria 4. & 6. hebdomada 17.

Pf. 89.

FERIA SECUNDA. CHRISTO DOMINO APPARENTE Discipulis simul congregatis, apparet Charitas quæ non quærit quæ sua sunt.

Stetit Iesus in medio eorum, & dixit, pax vobis, Ego sum, nolite timere, Luc. 24.

VERITAS PRACTICA.

Charitas non quærendo sua, melius invenit quam si quæreret: tantò ditior, quantò pauperior.

Ratio est, quia Charitas non quærendo sua, fit pauperior. & facta pauperior est purior. Sed Charitas purior melius invenit quæ sua sunt, & fit ditior.

Ergo Charitas non quærendo sua, melius invenit quam si quæreret: & tanto fit ditior quanto est pauperior.

I. PUNCTUM.

Duo illi Discipuli, quibuscum in itinere congressus erat Dominus, & usque in ipsum castellum Emaus introgressus, surgentes eadem hora, qua Christus exiit ex oculis eorum, regressi sunt in Jerusalem.

(salem, inquit sanctus Lucas, & invenerunt congregatos undecim, & eos, qui cum illis erant, dicentes, quod surrexit Dominus verè & apparuit Simoni. Et ipsi narrabant, quæ gesta erant in via, & quomodo cognoverunt eum in fractione panis. Dum autem hæc loquuntur, stetit Iesus in medio eorum, & dixit, pax vobis, ego sum, nolite timere; conturbati verò & conterriti existimabant se spiritum videre. Et dixit eis; quid turbati estis, & cogitationes ascendunt in corda vestra? Videte manus meas & pedes, quia ego ipse sum; palpate & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere. Et cum hoc dixisset, ostendit eis manus & pedes.

Vide, admirare, ac velut si præsens adesses, afficere quantum cum gratia potes, iisdem affectibus in Christum Dominum, ejusque gloriosissimas plagas, quibus illi Discipuli permoti sunt.

Tum verò expende, quàm manifestè hic appareat in Christo Domino septima veræ Charitatis proprietas, quæ non quarit quæ sua sunt; Quanta enim Christus poterat à Discipulis & à Judæis repetere, cum tamen nihil horum quærat? Certè quidquid damni quidquid injuriæ & infamiæ acceperat in passione & morte sua, tam justè posset reposcere quàm quis offensus ab alio, sive in bonis sive in fama, ut licitè fieri solet, & sæpe ita expedit ad innocentiam patrociniū, & veritatis ac justitiæ munimentum.

At nihil planè horum, ne unum quidem Judæum adit, reposcendæ causæ injuriæ, neque Discipulis exprobrat quod turpiter fugerint, quod se negaverint, quod se prodiderint & fidem in se perdididerint, ne verbum ullum. Et quod magis mirare, ne quidem de se aliter loquitur, quàm ut eos de sua resurrectione certos faciat, mœrentes erigat, & turbatos consoletur! O verè Charitas quæ non quarit quæ sua sunt; imò & impertitur quæ restant sua! *Accipite*, inquit, *Spiritum sanctum, quorum remisistis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt.*

Denique ut nihil desit ad amplissimam sui communicationem, præbet se palpandum omnibus, manducat cum illis, interpretatur scripturas, aperit secretum ut eas intelligant & alios doceant.

Sic ergo colenda est ex animo talis charitas, quando etiam nobis præter illam dependent cætera omnia; nam sola charitas præ-

valet omnibus, nec in ejus comparisonem venire aliquid potest. Ve am ut sæpe alias, nihil tibi dependit, fidelis Deus, negare seipsum non potest; Nemo propter illum aliquid de suo donet, qui nacentuplum recipiat. Sicque verè dici debet, *Quod charitas non querendo sua, melius invenit quàm si quæreret; & tanto fit ditior quanto pauperior.*

Quæ propolita veritas ut melius expendatur, intelligenda est de omni bonorum genere, seu temporali seu spiritali; seu humano seu divino: seu terreno seu cælesti; quidquid deniq; tanquam proprium possideri & quærì potest, hoc etiam dici potest charitas non querere, atque hoc non querendo, non queret quod suum est, & tamen melius inveniet quàm si quæreret.

Ratio est expedita, quoad illam præcipuè partem qua dicitur, charitas non querendo sua, esse pauperior & purior charitas. Quid est enim sua non querere, nisi se bonis suis ultrò spoliare, vel non resistere se spoliantibus, non pro jure suo reposcere, non sublatam repetere pecuniam, non illatum vindicare probum, non queri de injuriis, non de iniquitate temporum vel hominum: non ipsam etiam bonorum mercedem ita in operando respicere, ut si Deus operantem, omni mercede privare veller, non desineret operans operari, diceretque cum sancto Thoma, nullam Domine aliam, præter te, mercedem posco: imò & ipso Domino paratus esset privari, optaretque cum Apostolo, *Anathema esse à Christo pro salute animarum.* Nonne hæc esset charitas quæ sua non quæreret? Nonne hæc esset tanto pauperior seu affectu seu effectu, quàm minus sua quæreret; ac denique nonne hæc esset eo purior charitas quo esset pauperior, cum puritas charitatis in eo sit, ut nihil eorum, quæ non sunt pure Deus, admixtum habeat; ac proinde tantò magis aut minus pura sit, quàm minus aut magis cæteris omnibus expurgata, &, ut ait S. Bernardus, defecata fuerit; *Eo certè, inquit, defecatiores & puriores quo in ea de proprio nihil jam admixtum relinquitur.* Hoc est aurum ignitum probatum, quod Christus suadet à se emi.

Vide quo pretio id ematur, vide quibus modis id emi suadeat.

II. PUNCTUM.

Sed Charitas purior melius invenit qua sua sunt, sicque fit ditior.

Duo sunt modi quibus id expressit Dominus, duabus illis parabolis quas proposuit de thesauro abscondito in agro, & de pretiosa margarita: Ubi ante illud est observandum, quod uterque illorum qui invenit thesaurum vel margaritam, universa sua dedit ut emeret quod invenit, sic enim apertius intelligitur adumbrari seu figurari charitatem, suis se omnibus denudantem bonis. Primum itaque cum thesaurus sit aggregatio quadam summae pecuniariae ex multis partibus seu speciebus conflatae, satis apte significat innumera bona spiritualia, caelestia, divina & aeterna quibus tanto magis compensat Deus charitatem quanto est purior. Cum enim Deus nunquam patiat se à quoquam liberalitate vinceri, licet jam pridem nos suis praevenit donis, tamen ita etiam sibi data remunerat, & sua coronat dona, ut quod quis in eum est liberalior & effusior, ipse vicissim suas in eum profundat copiosius & abundantius gratias: nullus autem sit liberalior quam qui puriorem habet charitatem; hinc certò fit, ut istam multis & variis abundet bonis, ut non possint melius exprimi quam thesauro abscondito.

Quasi effodientes thesaurum, inquit Job, gaudentque vehementer cum invenerint sepulchrum: Quia in sepulchris olim recondebantur thesauri; sed mysticè ad rem nostram, thesauri gratiarum effodiuntur & reperiuntur in illo spirituali sepulchro, cui pura charitas comparatur cum dicitur, fortis esse ut mors, & dura sicut infernus, Id est, tam potens ad separanda terrena omnia ex anima diligente, quam mors & infernus qui pro sepulchro hic ponitur, potentes sunt ad separationem naturalem animae & corporis, seu etiam ad ipsius sepulchri corporis partium dissolutionem faciendam.

Hic est thesaurus infinitus & thesaurus sine defectu sanctitatis, de quo passim scriptura. Imo supra thesaurum est aliquid non modò quia plures memorantur thesauri, sed quod in dies singuli magis ac magis repleantur; *Ve ditem, inquit, diligentes me, & thesauros eorum repleam. Ponens denique in thesauro*

abyssos, id est, investigabiles quasdam divitias quae recenseri non possunt. Atque hinc fit quod, licet bona terrena & humana deficerent, licet bona sublata non redderentur, licet nulla illatis probris fieret reparatio: qui tamen his abundat donis spiritualibus & divinis, ita sibi satisfactum & se contentum profiteretur, nihil ut eorum cogiter & reposcat. Centuplum illud est Evangelicum, quod auctore sancto Hieronymo spiritualia dona significat, quae comparatione facta cum terrenis bonis, & merito sui collato cum aliis, ita sunt, inquit, quasi si parvo numero centenarius comparatur.

At verò, ut secundus explicetur modus, si Deus etiam pura charitate donatam animam, suis illis spiritualibus & divinis privaret bonis, ut certè aliquando sensibili privat consolatione, atque in eum redigit statum, ut se anima nudam & vacuam bonis omnibus sentiat, quid tum meriti est ab illo puriori charitate? quomodo charitas tunc dicitur sua invenire!

Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam: & obliviscere populum tuum, & domum patris tui. Et concupiscet rex decorem tuum: quoniam ipse est Dominus Deus tuus. Hoc unum quod Domino placeat anima; hoc unum quod Dominus placeat animae; hoc unum quod Dominus Deus ejus sit, hoc unum, inquam, ita sufficit puriori charitati, ut sicut pretiosa margarita unum est aliquid quod multa in se bona continet, unde & dicitur unio; sic Deus unus & solus in anima diligente Deum, instar est omnium. *Deus meus & omnia: si quis amat, novit quid haec vox clamet. Magnus clamor in auribus Dei est ipse ardens affectus animae quae dicit: Deus meus amor meus, tu totus meus, & ego tuus.* Expende haec divini Authoris verba, *magnus clamor in auribus Dei*, quasi diceret, verba sunt quae maxime Deus audit, & quibus auditis maxime permovetur ad reciprocam dilectionem; quae divina dilectione quid diutius quid divinius? *Major est Deus corde nostro, & novit omnia, inquit directus discipulus: Id est, ut explanat Cornelius, liberalior, ditior, plenior, perfectior est Deus corde nostro, qui solus ipse cordis nostri desideria satiat & explet: imò exuberat in immensum, nec in capi potest, sicut mare capi nequit cochleari.*

L. 3. in
Matth.
c. 19.

Pf. 44.

L. 3. de
Imit. Chr.
c. 5.

1. Ioan. 3.

III. PUNCTUM.

Charitas igitur non querendo sua, melius invenit quam si sua quæreretur: Et tantò est ditor, quanto paup. rior; Quia sic purior redditur, sic gravior & acceptior Deo, qui idcirco, bonus cum bonis, & sanctus cum sanctis dicitur, quia se tantò illis meliorem & liberaliorem ostendit, quantò se in ipsum impendunt liberalius, & de suo magis effundunt. Quoniam Dominus retribuens est, ait Sapiens; non dicit retribuit sed retribuens, quasi fons perpetuo manans, & quasi sol indefinenter lucens & ardens: *Augebit incrementa frugum iustitia vestra, ut in omnibus locupletati, abundetis in omnem simplicitatem*, inquit Apostolus: quasi diceret, non propterea Deo serviendum ut sic abundetis, sic enim charitas sua quæreretur, sed reinenda semper simplicitas puri servitii & amoris Dei, ut si ve abundetis si ve non, vos semper Deum purè colatis & ametis. Tantum hoc cavere, ne amore vestri, vestra quærat, & vestra quærendo minus purè quærat Deum, quia sic duplici errore deciperemini; primò quidem quod putaretis aliquid perdidit, dum ser. itur Deo; deinde verò quod tamen si

Ps. 17.

Ecclesi. 35.
2. Cor. 9.

hoc esset, prospiciendum vobis esse crederetis cum præiudicio divini cultus. Quod utrumque fallum est, nam & Deus propter se est amandus & colendus; & amanti Deum nihil peribit.

Quo de argumento sæpe & fusè, Apostolo disserendum fuit, quia ex una quidem parte voluisset omnes sicut se servire Christo, in simplicitate cordis, & sinceritate Dei, id est, pure propter ipsum Deum: ex alia verò videbat omnes, qui sua sunt, quærere, non qua sicut Iesu Christi; Quid hic ageret, nisi utrumque sic tēperando doceret charitatē suā non quærere & non quærendo tamen sua melius invenire, quàm si avidius quæreretur. Sic ipse Dominus: *Qui perdidit animam suam propter me*, id est, vitam temporalem, *inveniet eam*, id est, inveniet altam vitam longè meliorem, sicque sua non quærendo, melius inveniet. *In paucis verari, in multis bene disponentur, quoniam Deus tenet arvit eos, & invenit illos dignos se. Qui confidunt in illo, intelligent veritatem, & fideles in dilectione acquiescent illi, quoniam donum & pax est electis eius.*

2. Cor. 1.

Phil. 1.

Math. 10

Sap. 3.

Vide in 4. parte, tota quidem hebdomada 17. sed præcipue Sabbato.

FERIA TERTIA.

APPARET ITERUM CHRISTVS

Discipulis simul congregatis, prasente
Thoma.

Simul apparet Charitas quæ non irritatur.

Et post dies octo, iterum erant Discipuli eius intus, & Thomas cum eis. Venit Iesus, januis clausis, & stetit in medio, & dixit eis, pax vobis; deinde dicit Thomas, *infra digitum tuum huc, & vide manus meas; & offer manum tuam, & mite in latus meum; & nol: esse incredulus; sed fidelis.* Joan. 20.

VERITAS PRACTICA.

Esto appareant aliqua irascendi causæ; multò tamen plures sunt & validiores ne irascaris.

Ratio est, quia rationes aeterna, quæ ve petuntur à

superiori parte animi, longè sunt plures & validiores in qua ab inferior: tantum proveniunt. Sed tales sunt illæ rationes quæ verant iram. Ergo sunt plures & validiores, quibus propterea credendum est, nec irascendum.

LPUN.

I. PUNCTUM.

Thomas autem, unus ex duodecim qui dicitur Didymus, non erat cum eis quando venit Iesus. Dixerunt ergo ei alii Discipuli: *Vidimus Dominum.* Ille autem dixit eis, nisi *videro in manibus ejus fixuram clavorum, & mittam digitum meum in locum clavorum, & mittam manum meam in latus ejus, non credam.* Et post dies octo, iterum erant discipuli ejus intus, & Thomas cum eis. Vide textum: & ex multis quæ inde fructuose possunt colligi, tum illa præcipue charitas Christi, quæ non irritatur, expendi debet. Offenderat Dominum Discipulus incredulus, ex his tribus præcipue capitibus. Primum, quod aliis omnibus referentibus se vidisse Dominum, minimè acquieverit; Secundò, quod nec unquam crediturum se affirmavit nisi ipse videret in manibus ejus fixuram clavorum, quasi ad id vellet astringere Dominum; Tertio denique quod tam diu obfirmatus permaneret, ut non nisi octavo die, quo Christus illi apparuit, à sua perveracitate resipuerit. Nonne ista poterant irritare Dominum, qui duobus etiam peregrinis dubitantibus de iis quæ jam audierant, succensere visus est, cum eis dixit, *O stulti & tardi corde ad credendum?* At ejus charitas non irritatur. En ut appareat iterum omnibus, in unum Discipuli gratiam! ut illum benigne advocat! ut ostendit plagas, manus, pedes, ipsum latus! ò singularem bonitatem! ò verè Dominus & Deus noster! Quid est in aliis offensis viris potentius ad iracundiam excitandam, quam aspectus plagæ acceptæ? At non ita in Christo qui per plagas omnia placat, & pacificat, si ve qua in terris, si ve qua in cælis sunt.

Sic discite nunquam irritari; & quia interdum apparent aliqua irascendi causa, discite ex veritate proposita, multò plures & validiores esse, cur non irascaris. Sicut enim multò validiores illæ, quæ à supremis, ab æternis & semper permanentibus principiis petuntur, quam quæ ab inferioribus; nam illa sunt principia quæ vocant universalissima, principia fidei, principia in ipso Deo qui semper unus & idem est, fixa & rata; alia vero sunt potius rationum quædam apparentiæ sive species & simulachra vacua, quam veræ rationes, nihil quippe est aliud quam ipse appe-

titus naturalis corruptus & depravatus, qui non quidem prava & aperte mala concupiscit; sed qui non aliter movetur & afficitur ad bonum suum quam considerationibus terrenis, mundanis, & fines humanos spectantibus. Revertimini ad iudicium, dicebat puer Daniel: & Christus Dominus, *Nostra iudicare secundum faciem, sed iustum iudicium iudicate.* Itemque Apostolus, *arma militiæ nostræ non carnalia sunt, sed potentia Deo, ad destructionem munitio, consilia deservientes, & omnem altitudinem extollemem se adversus scientiam Dei, & in captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi: & in promptu habentes ulcisci omnem inobedientiam.*

Distinctius verò & expressius de hac superiori ratione sanctus Augustinus, à quo alii acceperunt. *Sublimioris, inquit, rationis est iudicare de ipsis corporalibus secundum rationes incorporales & sempiternas: quæ nisi supra mentem hominum essent, incommutabiles non essent.* Et paulò post explicans quænam sit illa ratio superior; *Quæ tenet intendit æternis conspiciendis, aut consulendis. & ex his accipit regulas agendorum.* Itemque alibi: *humana anima naturaliter divinis, ex quibus pendet, commixta rationibus, dum dicit, melius fieret hoc quàm illud, si verum dicit, & videt quod dicit, in illis superioribus rationibus videt.*

Ex quibus satis evidens est, quàm sint hæ rationes aliis inferioris ordinis validiores: Quàm sint inde verò multiplices, seu multò plures, parebit ex sequenti puncto in materia proposita. Tu vide paululum, antequam eò devolaris, ex quali rationum genere frequentius de humanis rebus iudices, loquaris & sentias. Neque tibi jam dicas, oportere te esse omnino spirituales & perfectum, ut sic de rebus iudices, cum potius sic iudicando de rebus, homo fiat spiritualis; sicut carnalis dicitur, qui secundum carnis sensus iudicat, unde idem S. Augustinus; *In homine carnali tota regula intelligendi, est consuetudo cernendi.* Judica Domine iudicium meum, & redime me, cunctosque homines ab illa prava iudicandi regula.

II. PUNCTUM.

Sed rationes, quæ suadent non irascendum, ab illis supremis, æternis, & æternis petuntur principiis.

Nem-

Dan. 13.
Ioan. 7.

2. Cor. 10.

12. de
Trin. c. 2.

Ibid. c. 7.

L. 3. de
Lib. arb.
c. 3.

Serm. 147
de Temp.
Ps. 118.

Nempe à Deo, & ab æterna ejus lege; à Christo Domino & Evangelicis Veritatibus; à Spiritu Sancto & Spirituali ejus regimine; à salute animæ & mediis ad eam ordinatis; à cœlesti beatitudine, & aliis similibus motivis & considerationibus, quæ nituntur fide divina, & supra naturam humanam nos evehunt; ex quibus singillatim tam multæ rationes peti possent ad iram dissuadendam, ut longius esset eas referre, satisque proflent apud sanctos Patres. Quamobrem hinc modò sufficiat, in uno ex his capitibus & principiis inhaerere, unde cætera colligantur: Nempe in Christo Domino, cui per iracundiam inordinatam, decem inferuntur injuriæ, quarum vel una cum sit validissima ratio, ne irascamur, sic poterunt dici decem rationes quæ inter alias, dissuadent iram.

Prima petitur ab autoritate Christi Domini tam expressè verantis iram, ut primum sit quod in declaratione novæ legis supra veterem afferat. *Ego autem dico vobis, quia omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. Cui conformiter Apostolus: Omnis amaritudo & ira & indignatio tollatur à vobis. Quod si alibi videatur iram permittere, proponens illud Davidicum, Irascimini & nolite peccare, sensus est, quod si contingat irasci, sicut sæpe accidit ex naturali motu, tum statim ira sic comprimatur ne ullo modo peccetur; Neque aliter dicimus iram vetari quàm ut peccatum est, unde primus motus qui est tantum passio, aut motus ulterior qui rationi semper subest, non est malus nec vitiosus: sed quia rariùm est hos motus vel tantum esse primo primos quos vocant; vel secundos & rationi obsequentes, idcirco satius est non irasci, sicque propterea præcipit Dominus: & præcipienti repugnat atque injuriam facit iracundus, quasi diceret ut Pharao, *Quis est Dominus ut audiam vocem eius, nescio Dominum.**

Secunda ratio seu secunda injuria est, quæ inferitur æquitati & justitiæ Christi Domini. Cum enim ut optimè observavit S. Augustinus, nulli irascenti ira sua videatur iniusta, semperque iratus prætendat aliquam justam causam, quæ irasci debuerit: Quoties proponitur illi præceptum Domini, toties ille opponit suam causam, quæ si æqua & justa est, certè iniquus Dominus qui vetat & condemnat quod est justum. At nonne hoc injuriosum & blasphemum Christo? *Nunquid*

condemnabis me tu ut iustificeris?

Tercia est, quæ lædicitur Christi potentia, si ve divinæ virtutis gratiæ, quæ ab eo nobis confertur ad temperandam iram; si enim desit causa irascendi, dicit iratus non posse se continere, se non posse non irasci, sibi non esse satis virum. Itane verò non sit satis Christo gratiæ, aut non sit satis potens gratia ad id omne nobiscum efficiendum quod jabemur? Certè hoc iniquum & injuriosum est Christo, longèque ante præmonitum à Sapiente, ut cavetes: *Si dixeris, vires non suppetunt; qui inspector est cordis, ipse intelligit, & Servatorem anima tua nihil fallit, reddetque homini iuxta opera sua.*

Atque hinc quarta ratio, si ve injuria est, quæ fit Evangelio seu doctrinæ Christi, nec non religioni christianæ, quasi minus possit & valeat quàm secta Philosophorum, quæ omnes condemnant iram, & de ira reprimenda dant præcepta, & de ira repressa reliquerunt exempla. Tu Christi discipulis negabis te posse aut debere quod Ethnicus profiteretur? *Inimici nostri sunt iudices.*

Accedit quinta ex his Christi Domini verbis: *Discite à me, quia mitis sum & humilis corde:* quasi diceret, hoc unum præcipue doceo non tantum verbis sed & factis, hoc unum præcipue velim in me observetis, hoc me uno præsertim imitemini; hoc de me referatis exemplum & placitum cui vos conformetis. At verò nihil est magis oppositum quam ira quæ directè pugnat cum mansuetudine & humilitate Christi, qui sicut ovis ad occisionem ductus est, & tanquam agnus coram tondente se obmutuit, & non aperuit os suum.

Quid quod in sanctissimo Sacramento se velut agnum nobis comedendum reliquit, ut hanc ejus mansuetudinem indueremus? Certè hinc sexta noscitur ab ira esse injuria, si sanctum Joannem Chrysostomum audiamus: *Audiamus, inquit, & sacerdotes & subditi, quali esen facti sumus digni, audiamus & horreamus: sanctis carnibus suis nos dedit impleri, semetipsum apposuit immolatum: quamnam igitur erit nobis excusatio cum talibus pasti, talia peccemus? Cum lupi siamus, agnum comedentes, cum tanquam oves pasti, more leonum diripiamus?*

Nec levis alia inde injuria cognoscitur, quæ ordine septima dici posset, cum se Pastorem Christus simul atque agnum fecit ut nos

Matth. 5.

Rom. 12.

Ephes. 4.
Ps. 4.

Exodi 5.

Ep. 100.
ad profu-
rurum.

Job. 49.

S. Hier.

Ep. 9.

S. Amb.

Off. 11.

Deut. 11.

Matth. 11.

1. Cor.

Is. 53.

Cant.

Hom. 66.

ad 109.

Ant.

Eccle.

In Pr.

2. 6.

100. 10. ut nos velut agnos pasceret & regeter, quantacura & sollicitudine pastor gregem suum pascit. An verò luporum est pastor, an ovium? quomodo iracundus se limit ab eo regi? quomodo vocem eius audit? quomodo sequitur præcedentem? Nihil æquè pugnat cum hac pastoris sollicitudine quam iracundia, quæ animum ira occupat, ita turbat & commovet ut nec audire possit loquentem, nec sequi præcedentem, nec retinere secum habitantem Christum, cum locus eius sit in pace, nulla verò pax sit iracundo.

Quid tandem fiat, si nihil agit Christus in irato & perturbato homine, quid fiat nisi discessio & separatio, atque in ejus locum, quæ octava est injuria, succedat dæmon, cui recipiendo nulla est aprior via, quam per iram, ut facile intelligitur ex Apostolo, qui cum dixisset, Sol non occidas super iracundiam vestram, statim addit, nolite locum dare Diabolo, qui, ut interpretatur sanctus Hieronymus, tanquam leo rugiens quarit aditum, per quem possit irrumperere.

Atq; octava injuriæ personam quodammodo Christi attinguat, nunc quæ supersunt duæ, ipsum offendunt in proximo & in nobis. In proximo quidem, quatenus ira semper aut sapius deservit in aliquem minis, probris, pugnis, & omni modo lædit. Sic autem peccantes in fratres, in Christum peccatis, inquit Apostolus.

In nobis denique sic per iram offenditur, ut præterquam quod vitium est & offensa Dei, specialitamen offensa est Christi, quatenus animam nostram tantum facit Christus, ut pro ea suam dederit, tantum decoem & pulchritudinem ejus quotidie æmulat, ut in an ea colenda, varanda & spectanda immoretur, æq; in castis suis ponat delicias posse dicere, quam pulchra es amica mea: quam pulchra es? At verò tota per iram deædatur ista pulchritudo, quando vel sola esset ira, tum deicitur de sua sede ratio, tum naturalis ipse ordo confunditur: quantum magis ille supernaturalis, qui in tranquillitate consistit: sic denique anima dedecoratur, ut propterea Sapiens dixerit, fili in mansuetudine, serua animam tuam, & da illi honorem secundum meritam suam: peccantem in animam suam quis iustificabit? & quis honorificabit exonorantem animam suam? Jam verò si sola nunquam sit ira, si verum est quod ait sanctus Hierony-

100. 10. ut nos velut agnos pasceret & regeter, quantacura & sollicitudine pastor gregem suum pascit. An verò luporum est pastor, an ovium? quomodo iracundus se limit ab eo regi? quomodo vocem eius audit? quomodo sequitur præcedentem? Nihil æquè pugnat cum hac pastoris sollicitudine quam iracundia, quæ animum ira occupat, ita turbat & commovet ut nec audire possit loquentem, nec sequi præcedentem, nec retinere secum habitantem Christum, cum locus eius sit in pace, nulla verò pax sit iracundo.

mus: Ianna vitiorum omnium est, quæ clausa, virtutibus intrinsecis dabitur quies, aperta vero ad omne facinus armabitur animus: Quæ tandem conditæ: eum infuscari animam necesse est, & quæ injuria sponsum offendi Christum?

III. PUNCTUM,

ESTO igitur apparent aliqua irascendi causas multò tamen plures sunt ac validiores non irascendi: Cum sint æternæ & supremæ, cum sint in ipso Christo fundata, qui est fundamentum totius ædificii, qui est caput totius corporis, qui est ratio superior totius hominis; Quid contra opponat iracundus nisi quid stultum, quid imprudens, & aliquid inconsultum ac temerarium, quandoquidem, ut ait Sapiens, Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Dominum? Ac proinde prorsus irasci desinat, nec prætentat aliquas iræ suæ causas; nam vel omnino nullæ sunt, vel si putet se habere causam irascendi, certè cogitet se habere plures & validiores cur non irascatur. Expendat causam cum causis, rationem cum rationibus, personas cum personis, damna cum damnis, offensam cum offensis; & quantum magis volet ratione se in iracundia tueri sua: tantò se minus tuebitur, quia ratione potentiori revinceretur; & satius illi esset fateri suum vitium & cum divina gratia prospicere, quam dum illi causam prætextit, non desinit esse vitium, & desinit agnoscere & curari.

Hinc forte dicitur quod ira in sinu stulti requiescit, quasi diceretur, non nisi stultum oportet esse illum hominem, qui causas iræ prætentit, ut quieteat in illis suis prætentis causis; nam cum sint multò plures & validiores ut non irascatur, stultum est veris relictis, falsas & apparentes prætentere. Et quantum magis inclamat, quod illatæ sibi injuriæ remedium velit irascendo adhibere: tantò se magis stultum & derideandum exhibet, ut qui majorem sibi afferat injuriam irascendo, quam patiendo. Non est adhibere malo remedium, quando malum augetur: nec nisi stulti est minus malum graviore velle curare malo; Unde aptè Sapiens, ut jam supra monuimus.

Impatiens operabitur stultitiam, Et paulò post, Provi. 14. qui patiens est multa gubernatur prudentia, qui Ibid. 19. autem impatiens est exaltat stultitiam suam: Rursusque expressius ad rem nostram: Qui

P p

imp-

Ecclesi. 1.

Ibid. 28.

irascens est sustinebit damnum: & cum vapuerit, illud apponet. Quod sic declarat Ecclesiasticus: Iracundia amposcit illius, subversio illius est; usque in tempus sustinebit patiens, & postea reddidit inconvulsiatis. Denique rem concludit quod idem ait. Homo iracundus incendit liam: si sufflaveris in scintillam quasi ignis exardebit: & si expueris super illam, extinguetur: Quasi diceret, quid faceres si quis forte scintillam ignis in vestem tuam iniecisset: an velles illam in sufflando magis inflammaré?

an potius supra expuendo extinguere? Hoc ipsum de ira seu de causa iræ cogita: si illatae injuriæ irasceres, in scintillam ignis insufflas: si verò iram comprimis, tu in scintillam expuis, & extinguis. Nonne hoc fatius? nonne hoc consultius? Nonne hoc statues in Domino, atque aliis procurabis?

Vide passim ubi de ira vel de mansuetudine: præsertim in Quadragesima, cum de Christo patiente ageretur.

FERIA QUARTA. APPARET CHRISTUS SEPTEM Discipulis de nocte piscantibus: Ubi & apparet Charitas quæ non cogitat malum.

Mane autem facta, stetit Iesus in littore. Ioan: 21.

VERITAS PRACTICA.

Si Charitas cogitaret malum: malum de Charitate cogitari posset.

RATIO EST, Quia malum de Charitate cogitari posset, si Charitas Charitati pugnantiâ faceret.

Sed si Charitas cogitaret malum, secum pugnaret seu pugnantiâ Charitati faceret.

Ergo si Charitas cogitaret malum: malum de Charitate cogitari posset. Quod cum omnino nefas sit, nefas est & cogitare malum de aliis.

I. PUNCTUM.

HISTORIA rei gestæ quæ fuit à sancto Joanne refertur, videri potest. Summa hæc est: Septem Discipuli Petro duce cum de nocte piscando, nihil prendidissent: stetit Iesus sursum mane in littore, tum primum quidem illis incognitus, luasque ad dextram navigii, mitti ree: quo factò ceperunt multitudinem piscium copiosam. Agnovit illic Joannes Dominum, dixitque Petro, Dominus est: ac Petrus statim cæterisque ad eum convenerunt.

Quæ & alia postquam menti subjeceris & tantisper revolveris, adverte quod licet in hac piscatione non peccarint Discipuli cum ut

ait sanctus Gregorius, negotium quod ante conversionem sine peccato exitit, hoc etiam post in Evangelio conversionem repetere culpa non fuit; ac proinde Christus Dominus non potuerit cogitare malum de illis, cum revera nullum esset: Judæi tamen, aut alii si vidissent Apostolos sic una simul piscantes, forte suspicari potuissent illos repetisse sæculum aut secularia negotia quæ videbantur abjecisse. Nonne illi ipsi sunt, qui relictis omnibus secuti sunt Dominum? quid ergo resumunt quod reliquerunt? Quod eò vel maxime in deteriorem partem sumi poterat, cum diu multumque laborantes nihil magis ceperint, quam dum primò ante conversionem dixerunt, per totam noctem laborantes, nihil capimus. Nam si bene agunt, cur non illis adest Christus? Aut si non adest, cur non liceat saltem cogitare & suspicari minus forte prudenter & consultò ab illis agi?

Hæc humanas cogitationes cum suscipere possent homines, hoc saltem videbat Christus sic posse ab hominibus de hac discipulorum piscatione malè cogitari, sicque illis poterat quod alias dicere, Non scandalizemus eos. At verò Christi charitas, charitas est quæ nec cogitat, nec cuiquam imputat malum: non modo nec ipse Christus cogitat malum: sed nec ab aliis vel tantillum cogitari significat. Contemplete attentius hanc singularem eius chari-

II. PUNCTUM.

Charitatem, perpensis omnibus circumstantiis; vide ut amancer subvenit laborantibus; ut suaviter cum illis loquitur; ut amice moneat qua parte navigii mittant rete, felicius piscaturi: ut providet prunas & panem; ut denique familiariter cum illis prandet & conversatur; *Afferre, inquit, de piscibus quos prandidistis nunc: venite, prandete.* O charitatem longe remotam a cogitando malo!

Hanc ut imiteris diligentius, proponitur veritas expendenda, qua id ita charitati necessarium esse asseritur, ut charitas desineret esse charitas si malum cogitaret. Nam quod dicitur si charitas cogitaret malum: malum de charitate cogitari posset, hoc ipsum est dicere, charitas non esset charitas: cum si malum de charitate cogitari posset, jam mala esset charitas, ac proinde nulla esset, cum malam esse charitatem non minus repugnet, quam bonum esse malum. Quomodo vero de charitate malum cogitari posset, si charitas malum cogitaret, ex eo evidenter probatur, quod tunc sibi repugnantia faceret: Quis autem dubitet quod sit, quæ charitati repugnant, charitas faceret, si secum ipsa pugnaret, si se destrueret aut læderet, quis non videt quod mala esset charitas, & quod malum de ea cogitari posset? Cur enim invidia, curiæ, dissensiones, lætæ, scandala, odia, & similes animi motus sunt mali & veriti, nisi quia charitati repugnant, eharitatem destrunt & pessundant? *si propter cibum fratres tuos contristatur, iam non secundum charitatem ambulat,* inquit Apostolus; quo uno dicto satis sibi visus est demonstrasse, quod malum esset sic contristare fratrem. Nonne & tibi idem videtur? Nonne oppositum bono, malum est: & oppositum optimo, pessimum? Nonne hoc jam a sapiente audivisti, *contra malum, bonum, contra mortem vitam?* Et sic reciproce contra bonum, malum: & contra vitam, mortem? quasi diceretur, quod est contra malum, illud est bonum; & quod est contra bonum, illud est malum. Sic expressè Dominus contra eos qui charitatem læserant: *Matt. 12. Aut facite arborem bonam, & fructum eius bonum: aut facite arborem malam, & fructum eius malum, si quidem ex fructu arbor cognoscitur.* Id est, aut charitas bonum ager & erit vera charitas: aut si bono pugnantia & opposita quædã agat, non erit bona, nõ erit vera charitas; *Nec enim potest arbor bona malos fructus facere; neque arbor mala fructus bonos facere.*

SED si Charitas cogitaret malum, secum pugnantia faceret & se quodammodo destrueret.

Quando scilicet cogitatio ita esset voluntaria & diuturna, ut iudicium ferretur de malo alterius, nec aliter de persona nisi ut mala temere cogitaretur; tunc planè non minus id opponeretur Charitati, quàm si proximū læderet, cum tale iudicium, talisve cogitatio nõ possit subsistere sine aliqua proximi læsione & offensa. Sicut enim fieri potest ut revera malum, de quo cogitatur, insit in proximo: sic etiam fieri potest ut non revera sit; atque in illa incertitudine, nõ potest non ei fieri injuria si in deteriore partè trahas, quod posset accipi in meliorem & suaviorem. Nam si accidat ut sæpe fit, quod falsò iudices, nonne est injuria manifesta? Et cum id sæpius accidere possit, ut falsò quam verè iudices; nonne vel quando etiam verum iudicares, non desineres tamen ab inferenda aliqua injuria, quia cum possis falli & errare in iudicio ac cogitatione tua, tu te ipsum tamen mavis in periculum illud injicere, cum præiudicio veritatis & Charitatis, quàm salva Charitate & iustitia, te continere?

Sic aptè divus Hieronymus: *In hoc errore Contra laud iudicii qua potest esse certa sententia? Quod & ci serm. Cassianus fusè prosequitur in institutionibus nos, & Emonasticis. Quod etiam confirmatur ex naturalis lege Charitatis, qua quidquid volumus Cassil. 5. ab aliis nobis fieri, hoc illis præstemus; & c. 10. quod nolumus fieri, neq; hoc illis faciamus. At certum est, quod nollemus sic iudicari, & vellemus nobiscum mitius agi; unde egregiè S. Augustinus: Maxima pars generis humani, indiscreto iudicio ad reprehendendum de Temp. prompta & parata esse probatur, cum tamen Et in Ps. non ita velit ab aliis iudicari, quomodo vult alios 147. iudicare.*

Atque hinc toties & tam graviter in Scripturis vetamur omnino iudicare de aliis: *Nolite iudicare ut non iudicemini, in quo enim iudicio iudicaveritis, iudicabimini. PROPTER quod in Rom. 2. excusabilis es, o homo omnis qui iudicas. Tu quis Ibid. 14. es qui iudicas alienum servum? Domino suo stat Ibid. aut cadit. Tu, quid iudicas fratrem tuum aut quid spernis fratrem tuum? omnes stabimus ante tribunal Christi. Vnusquisque nostrum, rationem pro se reddet Deo, non ergo amplius in vi-*

162. 4. *cem iudicemus. Qui iudicis fratrem suum detrahit legi & iudicis legem: si autem iudicis legem, non es factor legis sed iudex. Vnus est legislator & iudex, qui potest perdere & liberare. Tu autem quis es qui iudicis proximum?*

Quisquis es, quaeso te, cur Scriptura id tam vehementer caveat, nisi sit certum periculum in illis incertis ferendis iudiciis? Quodnam autem periculum nisi violanda Charitatis? Unde si Charitas cogitat malum, nonne in hoc se periculum inijcit, nonne secum pugnantia facit, nonne se destruit?

Adde, cum Charitatis sit excusare delinquentem, quibus modis excusari potest, multi sunt autem modi, multaque viae, quibus qui iudicantur, excusentur: quomodo Charitas non secum pugnet si iudicet potius quam excuset? Sic praeclare sanctus Bernardus: *Etiam si perperam actum quid deprehendas, nec sic iudicis proximum: magis autem excusa. Excusa inentionem si opus non potes; puta ignorantiam, puta subreptionem; puta casum. Quod si omnem omnino dissimulationem rei certitudo recusat, suade nihilominus ipse sibi & dicit apud temetipsum, vehementer fuit nimis tentatio: quid de me illa fecisset, si in me accepisset similiter potestatem?*

Denique cum sint liberae hominum cogitationes, ac proinde cum Charitas in homine tam possit continere cogitationem mali de aliquo, quam movere: quare non eam retineat, si sit vera Charitas? aut quomodo vera esse possit Charitas si non eam retineat? Nonne id magis proprium & connaturale est Charitati, ut id omne, quod proximum tanisper laedat, averteretur & avertat, quantum quidem averti potest? Sic rursum sanctus Bernardus, ubi post multa de cohibendis iudiciis & cogitationibus a manifestis etiam aliorum delictis, sic concludit: *Memento quia Charitas operit multitudinem peccatorum; applicans illud sancti Petri in hunc sensum, ut operire multitudinem peccatorum sit, quasi non videre, non cogitare; quantumcumque multa & manifesta sunt, tamen ingeniosa Charitas ita scit illa operire, ut quasi non sint, quasi non videat, omnino non cogitet. Quod cum ita sit proprium Charitati ut nemo dubitet; quis dubitare possit, si de contra Charitas intueatur peccatum & cogitet malum proximi, quod secum ipsa pugnet, se seque destruat?*

III. PUNCTUM.

Sergo Charitas cogitaret malum: malum de Charitate cogitari potest: Cum cogitari posset aliquid contrarium ipsi Charitati, quod non est nisi malum. Quod cum omnino fieri non possit, duo haec sequantur necesse est, aut quod vera Charitas non cogitet malum; aut si quis cogitet malum, non sit in vera Charitate, sed falsa & simulata, qualis est tua sapius, quae sub praetextu caritatis & sollicitudinis de aliorum salute & profectu, nimis te angis & torques, si quid videlicet, quod non placet in proximo videas, tum itatim offenditur animus, exacerbatur, commoveatur, suspicatur, plura quam videat, atque illud etiam quod videt exaggerat. Incertum pro certo habet & apprensus pro vero credit; dumque sic mente veritas aliena facta, putabis esse zelum; putabis esse Charitatem! o mendaces in stateris Ps. 61: homines. Non sic non sic Charitas cogitat malum; aut si sic cogitat malum: malum hoc de illa verius cogitari potest, quod non sit Charitas sed zelus ille amarus & contentiosus, qui a Scriptura reprobatur, & qui tam alienus est a vera Charitate, quam vitium a virtute. Recte omnino Sapiens: *multos supplantavit suspicio illorum; & in vanitate detinuit sensus illorum. Ubi illud in vanitate, non tantum significat superbiam aut complacentiam suam, sed in vanitatem & falsitatem rei, quasi diceret, frustra suspicantur & commoveantur; nihil eorum est quod cogitant; aut non tam grave est quam putant: suo ipsi sensu detineatur in suspitione & cogitatione mali, non certo & solido iudicio. Interim verò patitur justus quando sic male & falso iudicatur.*

Cave hanc in cogitando de aliis vanitatem & injustitiam. *Ad te ipsum oculos respice, inquit pius auctor, & aliorum factis carneas iudicari: in iudicando alios homo frustra laborat; sapienter & leviter peccat, seipsum vero iudicando & locutendo, semper fructuosè laborat. Sicut res nobis cordi est, sic de ea frequenter iudicamus, nam verum iudicium propter privatum amorem facilius perdimus.*

Hoc ipsum graviter sanctus Ambrosius: *Cum unusquisque sit suorum conscius peccator. In Ps. 118: rum, quomodo potest de alterius iudicare peccato? Hom. 20: Iudices de alterius errore qui non habet quod in seipso condemnet. Iudicet ille qui ad pronuntian-*

dam

Serm. 4. in Cant.

Serm. 12. in Cant.

1. Pet. 4.

diu, nullo odio, nulla offensione, nulla levitate
dicatur. An tu hoc de te iudicare praesumes,
quod nulla in iudicando de aliis levitate du-

caris, nihilque habeas quod in teipso con-
demnes?
Vide in 3. parte, Feria 2. hebdomadae 14.

FERIA QUINTA.

CHRISTVS DOMINVS PETRO SVAS

*Pascendas oves concredit; simulque demonstrat
Charitatem, quae non gaudet super iniquitate.*

Pasce agnos meos, pasce oves meas: Ioan. 21.

VERITAS PRACTICA.

Gaudere super iniquitate; plerumque est ini-
quius quam ipsam iniquitatem admittere.

RATIO EST, Quia quo magis voluntarium est
maius est et maius seu iniquius.

Atqui gaudere super iniquitate plerumque ma-
gis est voluntarium, quam ipsam iniquitatem
admittere.

ergo & est iniquius.

I. PUNCTUM.

CVM prandissent, inquit sanctus Ioannes
Evangelista, dicit Simoni Petro Iesus, Si-
mon Ioannis diligis me plus his; dicit ei
etiam Domine, tu scis quia amo te; Dicit ei, pasce
agnos meos. Dicit ei iterum, Simon Ioannis, dili-
gis me? At ille, etiam Domine tu scis, quia amo
te; Dicit ei, pasce agnos meos. Dicit ei tertio, Simon
Ioannis amas me? Contristatus est Petrus, quis
dixit ei tertio, amas me; & dixit ei, Domine tu
nostis omnia, tu scis quia amo te; Dixit ei, pasce
oves meas.

Expende hic primo quam praecipue fun-
data sit Ecclesia & Religio christiana in cog-
nitione & amore Domini nostri Iesu Christi.
Quando enim Dominus promittit claves regni
caelorum Petro, hanc exegit ab eo fidei con-
fessionem, Tu es Christus filius Dei vivi; Nunc
vero cum ei tradit quod promittit, amorem
sui postulat; & negationem trinae trinae confessio-
reddunt, ne minus amori lingua serviat quam
simoni; ut ait S. Aug. ustinus.

Deinde considera, quod si Petrus ostendit

se amare Christum Dominum, acceptando
curam ovium Christi, quanto magis ipse Do-
minus Petrum & oves suas diligere significa-
vit, quando pastori providit omnia, quae ad
pascendas & servandas oves essent opportu-
na? Cumque in primis potestas remittendi
peccata fuerit necessaria, cogita quam am-
plam & integram primo quidem ipsi Petro
tradiderit, dicens ei, quodcumque ligaveris super
terram, erit ligatum & in caelis; & quodcumque
solveris super terram, erit solutum & in caelis;
Tum vero reliquis simul Apostolis: Accipite
spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata,
remittuntur eis.

Tertio quod hic maxime est proprium; ex-
pende, quam vere de hac Christi Domini
Charitate dici possit, quod non gaudeat super
iniquitate. Cum enim tum iniquitas maxima
in mundo abundaret, & meritis a divina ju-
sticia provocaret poenas, en potius divina cle-
mentia veniam, remissionem, relaxationem,
& omnium peccatorum condonationem lo-
quitur, & praedicat, sicut ante ex Propheta
Christus ipse Dominus declararat: Evangelii
zar a pauperibus misit me, sanare contritos corde,
I. 61. praedicare captivis remissionem; & caecis visum,
dimittere contractos in remissionem, praedicare
annum Domini acceptum & diem retributionis.

Hae est vere Charitas quae non gaudet su-
per iniquitate; cum ei potius condoletur &
commisereatur, & remedium afferat. Huic
Charitati debes salutem tuam, cum ei debeas
peccatorum tuorum remissionem sine qua
nulla est salus.

Et vero hanc ut imiteris, caveasque dili-
genter ne aliquando gaudeas super iniquita-
te, attende ex Veritate proposita, quam illud
Pp 3 iniquitas

iniquum & impium sit supra ipsam etiam iniquitatem de qua gauderes. Nempe illud peccatum semper habetur iniquius, quod à liberiori profectum est voluntate. Est enim libertas voluntatis, & advertentia intellectus, principium & radix totius malitiæ & iniquitatis, unde quod voluntas erit liberior siue quod iniquitas erit magis voluntaria, eo erit gravius, ut expresse sanctus Thomas: *Actus, inquit, in tantum est peccatum, in quantum est voluntarius, & in nobis existens: esse autem aliquid in nobis dicitur per rationem & voluntatem: unde quantum ratio & voluntas ex se aliquid agunt, non ex impulsu passionis, magis est voluntarium & in nobis existens, & secundum hoc passio minuit peccatum, in quantum minus voluntarium: passio autem consequens magis auget, vel potius est signum magnitudinis eius, in quantum demonstrat intentionem voluntatis ad actum peccati.*

1.2. q. 77. a. 6.

9.78 a. 4.

Hebr. 10.

Idemque alibi: *Cum peccatum principaliter in voluntate consistat, quantum motus peccati est magis proprius voluntati, tanto peccatum est gravius, ceteris paribus.* Atque hinc Apostolus: *voluntarie peccantibus nobis, iam non relinquitur pro peccatis hostia: Quasi diceret, cum alia aliis sint magis voluntaria peccata, si quæ sint magis voluntaria, sunt graviora & difficilius remittuntur. O quanta voluntati humanae debetur vigilantia, unde tantum importatur detrimenti!*

II. PUNCTUM.

ATQVI gaudere super iniquitate plerumque magis est voluntarium, quam ipsam iniquitatem admittere.

Cum enim multa libertatem seu voluntarium in ipso peccati actu diminueri possint, ut inadvertentia, fragilitas, præcipitatio, accepta injuriæ sensus, quælibet passio, quæ dicitur antecedens, aut merus impendens mali, vel quid simile, de quo S. Thomas & alii, tum nihil horum in gaudio quo sentitur super iniquitate, locum habere potest; valde enim liberè & plenè voluntariè concipitur tale gaudium, & est expressa quædam peccati approbatio, & supremus veluti gradus pec-

cantium; unde Sapiens, *Qui latantur cum malefecerint & exultant in rebus pessimis, & iterum, Eccl. 10. qui exultant in malis, consensuerunt in malo.* Sanctus item Iacobus: *nunc autem exultatis in superbis vestris, omnis exultatio talis maligna est: quasi diceretur, hoc est, quod præcipue indicat malignitatem animi, sic exultare in peccato.* Agnitio vultus eorum respondit eis, *Eccl. 10. 3. ma eorum.* Sic aptè Propheta & graviter.

III. PUNCTUM.

SIC ergo gaudere super iniquitate, plerumque est iniquius quam ipsam iniquitatem admittere: Quia major est libertatis & voluntatis accessio, unde major exurgit iniquitas. *Prodit quasi ex adipe iniquitas eorum: transierunt in affectum cordis: iniquitatem in excelso locuti sunt.* Quæ ceterè consideratio plurimum valere debet ad compescendum illud gaudium, cum forte nolles illud peccasse, quod alium gaudes perpetrasse, & tamen gaudendo idem peccas & gravius, ut vidisti. Quod validè confirmatur ex ante dictis, ubi ostensum est, quod qui ruina gaudet inimici, ruinam ejus in se trahit. Vide in hac parte, Sabbatum hebdomadæ 3. in Quadragesima.

Ceterè quam verum est illud sancti Augustini, *Gaude bono meo & tuum est, tam certum est istud; si gaudes malo meo, tuum est; hoc enim efficit gaudium in quacunque se dedit partem, ut meritum vel demeritum participet ejus operis, cui congaudet; Quoniam qui Romæ talia agunt digni sunt morte: non solum qui ea faciunt sed etiam qui consensuunt facientibus.* Adde quod cum istud gaudium sit manifestè contra Charitatem, tam longè gravius esse poterit iniquitate alterius, quam virtus, cui opponitur talis iniquitas, erit inferior Charitate. *Invidia Diaboli mors intravit in orbem terrarum, imitantur autem eum qui sunt ex parte illius, inquit Sapiens; Velle sine ex parte Sap. 1. esse Diaboli? At illius planè sunt qui gaudent super iniquitate, quoniam hoc est unum ipsius gaudium.*

FERIA SEXTA.
CHRISTVS DOMINVS MITTENS
Suos in uniuersum mundum, & promittens se
miraculis confirmaturum quæ prædicarent,
ostendit Charitatem quæ Con-
gaudet veritati.

Euntes in mundum uniuersum, prædicate Evangelium omni Creatura. Marci 16.

VERITAS PRACTICA:

Aut amandus tui contemptus, & te contem-
nenti congaudendum: aut non amanda
Charitas quæ congaudet veritati.

RATIO EST, Quia ubicunque est veritas, eam
amat & congaudet illi Charitas, aut ipsa
Charitas non amatur & deponetur.

Sed in tui contemptu est veritas, seu veritas est
te esse contemnendum.

Ergo ex illa Charitate aut amandus est tui con-
temptus, aut illa Charitas non amanda & de-
ponenda. Quod cum sit damnosissimum, assu-
manda hac consuetudo ad faciliorem con-
temptus sui tolerantiam.

I. PUNCTUM.

HUC referenda sunt, quæ habentur
 Marci ultimo, ubi Dominus apparet
 undecim recumbentibus, exprobravit
 incredulitatem eorum & duritiam cordis, quia
 his qui viderant eum resurrexisse, non credide-
 runt. Et dixit eis: euntes in mundum uniuersum
 prædicate Evangelium omni creatura. Qui cre-
 diderit & baptizatus fuerit, saluus erit: qui vero
 non crediderit, condemnabitur. Signa autem eos
 qui crediderint, hæc sequentur; in nomine meo
 demonia eicient, linguis loquentur novis, ser-
 pentes tollent; Et quæ plura habentur, ex qui-
 bus patet, primò quidem Christi Domini
 Charitas, qui mundo uniuerso proiicit &
 constituit Prædicatores qui eum veritatibus
 Evangelicis imbuant; tum verò etiam appa-
 reat Charitas quæ congaudet Veritati, quando

promittit se miraculis confirmaturum Veri-
 tates illas, quæ prædicarentur, & crederentur;
 est enim miraculum approbatio quædam
 cælestis & diuinæ illius doctrinæ, cuius cau-
 sâ tale patitur miraculum, unde prædican-
 tibus ubique Evangelium Apostolis, cui Do-
 minus cooperaretur & quorum sermonem
 confirmaret sequentibus signis, tam certò ip-
 sa erat eius Charitas, quæ tum verè congaude-
 bat veritati, quàm certum erat sic compro-
 bari veritatem.

Hinc porro disce ad stabiliendum magis
 magisque tui contemptum in quo tam sæpe
 laboras, quod si habes illam Charitatem, gau-
 debis te contemni, & congaudebis te con-
 temnenti; aut si non ita gaudeas, verendum
 maximopere ne desit illa Charitas. Nam ubi-
 cunque est Veritas, illi congaudet Charitas,
 id est, gaudet de illa veritate quisquis habet
 illam Charitatem; est enim proprietas Char-
 ritatis individua, ut quamlibet veritatem a-
 met, approbet & magnificet. Nam cum Ve-
 ritas & Charitas sint à Deo, tam necesse est
 Veritatem à Charitate coli, quàm Charita-
 tatem à veritate prædicari; unde Apostolus
 tam sæpe utramque coniungit ut vix unam
 ab alia separet. Veritatem, inquit, facientes in
 Charitate, crescimus in illo per omnia qui est
 Christus: Et alibi, in his qui pereunt, eo quod
 Charitatem Veritatis non receperint ut salui fie-
 rent. Audisne anima? aut pereundum, aut
 Charitas veritatis recipienda.

II. PUNCTUM.

II. PUNCTUM.

SED ipsa est veritas, cui contemptus: ipsa est veritas, te contemptibilem esse & contemnendum; ipsa est veritas te dignum esse omni opprobrio & contemptu.

Licet enim is, qui te contemnit, forte peccet; aut forte id falsum dicat vel cogitet quo te contemnat; aliunde tamen tam verum est te semper esse dignum omni opprobrio, ut quidquid dicant & sentiant homines, id semper verum sit; Nam revera peccator es, & in veritate seu coram Deo, omnis peccator se omni contemptu dignum existimare debet, aut nescit quid sit esse peccatorem. Aptè Prophetæ; *Contemptibilis tu es valde, superbia cordis extulit te.* Cui conformiter Author libri de Imitatione Iesu. *Ego te docebo, ait veritas, quæ recta sunt & placita coram me. Cogita peccata tua cum displicentia magna & amore, & nunquam reputes te aliquid esse propter opera bona. Revera peccator es, & multis passionibus obnoxius & implicatus. Ex te semper ad nihil tendis, & cito laberis, cito vinceris, cito turbaris, cito dissolveris. Non habes quidquam unde possis gloriari, sed multa, unde te debeas vilificare; quia multo infirmior es quàm vales comprehendere. Nihil ergo magnum tibi videatur ex omnibus quæ agis: nil grande, nil pretiosum & admirabile, nil reputatione appareat dignum, nil altum, nil verè laudabile & desiderabile nisi quod æternum est. Placeat tibi super omnia, æterna veritas, displiceat tibi super omnia, semper maxima vilitas tua.* Et in alio capite ejusdem libri, *Quid habes homo inanis conqueri? Quid sordide peccator, potes contradicere exprobrantibus tibi, qui toties Deum offendisti & toties infernum meruisti? sed pepercit tibi oculus meus, quia pretiosa fuit anima tua in conspectu meo, ut cognosceres dilectionem meam, & gratias semper beneficiorum meis existeres, & ad veram subjectionem & humilitatem te iugiter dares, PATIENTERQUE PROPRIUM CONTEMPTUM FERRES.*

Digna certè consideratio quæ diligenter expendatur. Nonne pœnas inferni & opprobrium illud sempiternum metuisti! At ecce committavit illud Deus in levem illum contemptum qui modò tibi accidit. Fecitne tibi Deus injuriam? Cur autem non auderes dicere tibi ab eo factam injuriam, nisi quia reus es & revera dignustali pœna? An concedes te

dignum quidem contemptu qui à dæmonibus apud inferos inferretur, & negabis te illo dignum qui ab hominibus hic in mundo ferendus est? hæc est peccati tui pœna quam nisi fatearis te mei, vix te peccatorem agnosces. *Cognovi Domine, quia a quitas iudicia Ps. iii. tua: & in veritate tua humiliasti me.*

III. PUNCTUM.

AUT ergo est amandus tui contemptus & te contemnti congaudendum: aut nò amanda Charitas, quæ congaudet omni veritati, qualis est illa quæ de contemptu tui tam certa est quàm te esse peccatorem. Quod egregiè confirmatur L. 14. de ex his quæ passim habet sanctus Augustinus, *Civ. l. c. duos nempe amores fecisse duas civitates, unam à contemptu sui usque ad amorem Dei; alteram ab amore sui usque ad contemptum Dei; ubi manifestè opponit Charitatem, & amorem nostrum; & tam necessariò infert contemptum tui ex Charitate Dei, quàm contemptum Dei ex inordinato amore tui.*

O quale illud, Deum à te contemni! possitne id admittere? Ergo admitteendus tui contemptus. Et nullus ita te potest deprimere & contemnere, quin tu ipse te ipsum magis infra ducas & spernas, quia te magis quàm ullus alius debes agnoscere peccatorem & contemnendum. Et licet ista sensu non percipiantur, imò contraria sæpe sentiantur; tamen agendum est fide & ratione, tum, quidquid contradicat appetitus aut reluctetur sensus, dicendum cum Davide; *Quid mihi & vobis est? Dimitte eum ut maledicat, juxta præceptum Domini: Dominus enim præcepit ei, ut malediceret, & quis est qui audeat dicere, quare sic fecerit?*

Itemque cum Divino Kempensi, *Domine in cecitate sumus, & vanitate cito seducimur. Si rectè me inspicio, nunquam mihi facta est injuria ab aliqua creatura, umile nec iuste habeo conqueri adversum te. Quia autem frequenter & graviter peccavi tibi, merito armatur contra me omnis creatura. Mihi igitur iuste debetur confusio & contemptus, tibi autem laus & gloria.*

Vide in hac parte totam hebdomadam 4. Quadragesimæ. Et in 3. parte, Sabbatum hebdom. 8.

SABBA-

S A B B A T O.

DE MIRACULIS SPIRITUALIBUS

Quæ Charitas Domini quotidie operatur, ut ostendat se congaudere Veritati.

In nomine meo Dæmonia ejicient, linguis loquentur novis, serpentes tollent, & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit: Super egros manus imponent, & bene habebunt. Marci. 16.

VERITAS PRACTICA.

Sapienter ille, qui maluit liber peccato, possideri à dæmone, quàm vel levi cum peccato liberare possessos.

Anonymus ille est, de quo sic Surius in vita sancti Severini Noricorum Apostoli, octavo Januarii. Severus, inquit, Sulpitius refert ex relatione Posthumii; virum quendam magnis virtutibus signisque mirabilem, ad expellendam de corde, non jactantia vanitatem quam incurerat, exorasse ut permissu in se, mensibus quinque, diaboli potestate, similis his fieret quos ipse curaverat. Et post pauca: Itaque correctus à dæmone, tentus in vinculis, omnia, quæ Energumeni ferre solent, perpeffus, quinto demum mense curatus est, non tantum à dæmone, sed quod illi erat vitium atque optatius, ab elationis vanitate.

Iam ergo quod Sapienter ille maluerit liber peccato possideri à dæmone, quàm vel levi cum peccato liberare possessos:

RATIO est, quia Sapientis est ex duobus malis semper minus eligere, seu maius evitare.

Sed possideri à dæmone, minus malum est quàm vel leve peccatum committere, quacunque de causa.

Ergo Sapienter ille, qui maluit liber peccato possideri à dæmone, quàm vel levi cum peccato liberare possessos. Quod certè est consideratione dignissimum.

I. PUNCTUM.

LICET idem Evangelium eademque veritas, quæ olim ab Apostolis, etiam nunc prædicetur & observetur, non tamen

Haynesius Pars 2.

men eadem semper, seu non eodem modo facta sequatur miracula; non jam ita frequenter dæmones ejiciuntur è corporibus sicut olim; non linguæ audiuntur novæ, non serpentes, non morbi omnes sic tolluntur, aut similia patrantur miracula, sicut initio nascentis Ecclesiæ; nec tamen propterea Charitas Domini deest quin semper appareat & congaudeat veritati prædicatæ, creditæ & observatæ. Nam quod primis temporibus, sensibili fiebat modo circa corporum sanitatem, id spirituali nunc & invisibili gratia geritur circa salutem & sanctitatem animarum. Ut fuse tractat Cassianus collatione duodecima, capite duodecimo.

Quid enim est peccatum expelli aut pravos ab anima motus coerceri, nec non vitiosos exui habitus, quid aliud inquam est, quam dæmonem pelli aut serpentes vel morbos tolli? Et cum per Evangelicæ veritatis prædicationem & observantiam sic anima liberetur peccato, suisque pravis affectibus, ut jam plane aliter vivat & loquatur, nonne ea est divina charitatis operatio quæ se semper ostendit congaudere veritati? Sic aperte divus Gregorius: *Habemus, inquit, de his signis atque virtutibus, quæ adhuc subtilius considerare debeamus: in Evang. Sancta quippe Ecclesia quotidie spiritualiter facit quod tunc per Apostolos corporaliter faciebat. Quæ postquam fusius declaravit, sic concludit: quæ nimirum miracula tantò majora sunt, quanto spiritualia: tantò majora sunt, quanto per hæc non corpora sed anima suscitantur.*

Quæ quidem postrema verba sunt valde consideranda: neque enim ita fert communis opinio & vulgaris sensus de miraculis. Vide quanti fiat apud homines, dæmonem expelli à corpore, mortuum suscitari, aut aliud simile

miraculum; Et certè est quod colatur & celebratur gratia, quæ gratis data dicitur & cui totus non æquiparetur mundus; verù si compararetur cum gratia sanctificante, cum charitate aut aliis virtutum heroicis & meritoriis actibus, qui dicuntur miracula spiritualia: certissimum est quod ait sanctus Gregorius, tantò hæc præstare miraculis corporalibus, quantò animam corpori, quantò sanitati corporis sanctitatem animæ, & quantò vitam spiritualem ac æternam temporali.

Noverat hoc ille Sanctus, qui cum in dæmones ex humanis corporibus expellendos divinum quoddam exerceret imperium, timeretque sibi à vana gloria; Sapienter maluit liber peccato ab ipso dæmone, quem expellebat, possideri, quàm vel levi cum peccato liberare possessos. Quæ sancti Viri sententia quia plurimum facit ad discretionem veri boni, veri que mali; à circo veritatis loco practicæ nobis esse debet, quæ sic apertè declaretur & attentius consideretur.

Constanter illud tenendum est, quod ex duobus malis gravius semper est declinandū, & minus eligendum: quando videlicet utrumque simul vitari nō potest, & necessitas quædam incumbit, aut manifestum periculum incurrendi in alterutrum è duobus; tunc perinde ratio & Religio suadent majus malum esse vitandum, sicut omne malum esse fugiendum. Cum sint autem duo præcipua malorum genera, quæ diversas sub se species continent, nempe malum morale seu spirituale, quod est malum culpæ: & malum naturale seu temporale, quod est malū pœnæ: sic Propositio debet intelligi, ut si necesse sit incidere in malū aliquod naturale vel morale; morale hoc fugiatur potius quam naturale; quia majus est malum, ut dicitur sequenti puncto. Si verò etiam duo concurrant moralia, in quorum alterum necesse sit cadere; tunc minus eligatur, sicut natura satis docet ex duobus naturalibus & sensibilibus malis; illud fugere quod est gravius, & eligere potius morbum quam mortem, medicinam quam morbum, venæ præcisionem quam brachii, aut certè jacturam brachii quam totius corporis. Sic nemo unquam carnem suam odio habuit, sed & nutrit & fovet eam, sicut Christus Ecclesiam, inquit Apostolus, id est si de carne seu de vita naturali conservanda solum agatur, certè debet præferri bonis aliis naturali-

Ephes. 5.

bus, nec pro pecunia vel prædiis & domibus vita est prodigenda: Sed si agatur de anima, tunc ait idem, *debitores sumus non carni, ut secundum carnem vivamus.* Et præclare S. Bernardus: *sic amet anima carnem, ut non ipsa in carnem transisse putetur, dicaturque ei à Domino, non permanebis spiritus meus in homine quia caro est: diligat anima carnem suam, sed multò magis suam ipsius animam servet. Amet Adam Evam suam, sed non sic amet, ut voci eius plus obediat quàm divinae. Denique ne ipsi quidem expedit sic amari, ut videlicet cui interim carnes à flagello paterna correptionis, thesaurizet iram aeternam damnationis.*

II. PUNCTUM.

SED possideri à dæmone, minus malum est quàm vel levi peccatum committere, quancunque de causa.

Est enim illud malum ex eo genere, quod diximus naturale & pœnæ, nempe quo corpus divexetur, aliud verò malum est morale & culpæ; quo non tantum anima læditur, sed & ipse Deus ostenditur: unde quanta est distantia non solum animæ & corporis sed & ipsius Dei, & hominis ac totius universi, tanta omnino est inter utrumque illud malum; ac proinde minus est mali quidquid omnes patientur homines, sive in terra, sive in purgatorio, seu etiam in inferno, quam vel unum veniale peccatum: quia quantumcunque gravis sit illa pœna, pœna est hominum, malum est creaturæ: at peccatum, malum est Creatoris, læsio est & injuria divinæ majestatis; quod malum etiam si leve sit in suo genere, in eo tamen genere mali est, ut minimum hujus generis malum sit majus maximo & gravissimo alterius generis malo: atque illud, quod communiter dicitur, maxime hic locum habeat: *Infimum supremi, majus est supremo infimi.*

Jobum intueri suis involutum pœnis à planta pedis ad verticem, admirare quo mentis robore tantam malorum molem sustineat potius quam se mortali culpa inquinet: verum quæ est humana fragilitas, in venialem incidit, & ut ipse loquitur, *insipienter locutus est, & quæ ultra modum excederent scientiam ipsius: tanta verò eum pœnitudo hujus offensæ tenuit, ut quasi nihil pareretur, novas sibi pœnas imposuerit, quibus illam culpam expiaret,*

ptaret, cujus malum sentiebat esse gravius quam quidquid in corpore sustineret, quia scilicet Iobus se majorem Deum notat, quem se vel leviter offendisse videbat Idcirco, inquit, ipse me reprehendo, & ago poenitentiam in favilla & cinere.

Atque hoc est, quod pro certo apud omnes & ex fide docetur, dolorem contritionis seu attritionis vel de uno peccato, super omnem esse dolorem, non quidem in sensu, sed in appetitione: id est, si fieret optio sustinendi quoscunque mentis & corporis cruciatus, aut peccandi: eligerentur potius quæcumque mala poenæ, quam vel minimum culpæ malum. *Melius est mihi absque opere incidere in manus vestras, quam peccare in conspectu Domini.* Sic pudica Susanna, sic fidelis quæque anima; vel si quæ non ita sentiret & loqueretur, infidelis esset, impoenitens esset, peccatrix esset, atque si in eo statu moreretur, in peccato moreretur.

III. PUNCTUM.

Sapienter illeigitur qui maluit liber peccato, possideri à dæmone, quam vel lori cum peccato liberare possessos; quia Sapientis & Christiani est ex duobus malis semper evitare gravius, & eligere minus: possideri autem à dæmone, minus malum est quam vel leve peccatum, quacunque de causa, pro damnatis etiam omnibus liberandis, commissum, cum sit Dei offensa, quæ quantum vis minima, purgatoris tamen ignibus expiari debet qui omnes hujus vitæ acerbitates & cruciatus sua superant gravitate poenæ. Amen dico tibi, ait ipse Christus, non exies inde, donec reddas novissimū quadrantem: donec etiam novissimum minutum reddas: id est; nullum est minimum culpæ malum, cujus non debita solvantur poenæ, & cujus poenæ solvendæ non sint gravissimæ, si cum hujus vitæ poenis comparentur.

Illud scitote, inquit sanctus Bernardus, quod post hanc vitam in purgabilibus locis, centupliciter quæ fuerint hic neglecta redduntur usque ad novissimum quadrantem. Sanctus item Augu-

stinus: Illo purgatorius ignis aurior erit quam Serm. 47. quid potest in hoc saculo poenarum videri aut cogitari aut sentiri. Cur porro illic tam graves poenæ pro minima culpa, nisi quia minima culpa gravius & majus est malum, malis his omnibus poenæ?

Sic dæmon ipse acerrimus hominum hostis non tam curat homines divexare quam in peccatum inducere; hoc unum pro fine habet, per poenas vel per illecebras, in malum culpæ provocare: quia hoc scilicet novit unum esse malum.

Quin quod ipse Deus divinique homines truntur poenis corporalibus, atque ipso etiam dæmone, velut flagello, ad evitandas quascunque culpas. Quod non sic fieret nisi culpa majus esset malum quam poena, quamve dæmon possidens corpus aut torquens hominem, unde Apostolus tradidisse se ait, *hominem, Satana in interitum carnis, ut spiritus saluus sit in die Domini.*

Denique poenarum omnium causa, peccatum est, poenam vult Deus & statuit; at peccatum velle nunquam potest. Tu è contra, vis peccatum, nec vis poenam, quæ esset necessaria ad illud evitandum, & quam si velles, peccato abstineres. Cur autem non vis poenam nisi quia majus putas malum: Cave id deinceps credas; & illud sancti Anselmi adjuge ad sententiam hujus sancti Viri quam modò explanamus: *Si hinc peccati pudorom, & illinc gehenna cernerem horrorem, & necessario unitorum haberem immergi; prius me in infernum immergerem, quam peccatum in me immitterem. Malle enim purus à peccato & innocens gehennam intrare, quam peccati sorde pollutus, celorum regna tenere; cum constet solos malos in inferno torqueri: & solos bonos in cælesti beatitudine foveri. Tu idem fortè dixeris, quando abest peccandi occasio: sed quando hæc adest, tunc judicandum an verè dicaris.*

L. de similitudinibus c. 190

Dan. 13.

Matth. 5.

Luc. 12.

In obitu

Hyem-

ber-

44.

